

KONINKRIJK BELGIË

Federale Overheidsdienst
Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking

De Belgische vertegen- woordiging voor het Hof van Justitie van de Europese Unie

Jaarverslag 2014

.be

JAARVERSLAG 2014

INHOUDSTAFEL

Woord vooraf	3
Inleiding	4
1. Wie zijn we?	4
2. Wat doen we ?	5
De verdediging van de belangen van de Belgische Staat in rechtstreekse zaken	5
De opmerkingen van de Belgische Staat in het kader van prejudiciële zaken	5
De adviezen	6
De werkgroep « Hof van Justitie » van de Raad van ministers van de EU	7
De EFTA-zaken	7
3. Jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie (Hof en Gerecht) en van het EFTA-Hof in 2014	8
3.1. Prejudiciële zaken	8
Asiel en immigratie	8
Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken	18
Justitiële samenwerking in strafzaken	19
Energie	20
Milieu	22
Fiscaliteit	25
Vrij verkeer van werknemers	28
Vrij verrichten van diensten	29
Financiële markten	32
Sociaal beleid	33
Handelspraktijken	34
Intellectuele eigendom	37
Sociale zekerheid	38
Telecommunicatie	38
Douane-Unie	41
3.2. Beroepen wegens niet-nakoming	43
3.3. Tussenkomsten in rechtstreekse beroepen	47
3.4 EFTA-zaken	52
3.5 Adviezen	54

4. Statistieken van de zaken die bij het Hof van Justitie van de Europese Unie en het EFTA-Hof aanhangig werden gemaakt en in 2014 zijn afgedaan 61

5. Bijlage : lijst van de zaken waarin België partij is op 31 december 2014 66

WOORD VOORAF

Dit zevende jaarverslag van de directie « Europees Recht » bevat de bijdragen van de Belgische regering aan zaken die behandeld werden door het Hof van Justitie van de Europese Unie (HJEU) en door het Hof van de Europese Vrijhandelsassociatie (in het Engels EFTA - *European Free Trade Association*). Het verslag werd opgesteld door de ambtenaren die België bij het Hof van Justitie van de EU en het EFTA-Hof vertegenwoordigen.

Het jaarverslag volgt het stramien van de vorige verslagen. In de inleiding worden de belangrijke gebeurtenissen van 2014 betreffende het Hof van Justitie in het kort toegelicht. Het eerste en het tweede deel bespreken de samenstelling van de Directie Europees Recht en haar taken. Het derde deel bestaat uit de samenvattingen van zaken waarbij België betrokken was en waarvoor in 2014 een arrest of beschikking werd gewezen. Het vierde deel bevat statistische gegevens over de activiteiten van België bij het HJEU en het EFTA-Hof in 2014. De bijlage somt de zaken op die nog hangende zijn en waarbij België op 31 december 2014 betrokken was.

INLEIDING

In 2014 ontving het Hof 615 nieuwe zaken (tegen 691 in 2013). Bij het Gerecht werden 852 zaken aanhangig gemaakt (tegen 722 in 2013). Het Gerecht voor ambtenarenzaken registreerde 143 nieuwe zaken (tegen 127 in 2013). Het EFTA-Hof behandelde in 2014 23 zaken (tegen 28 in 2013).

1. WIE ZIJN WE ?

De directie Europees Recht (J2) is een van de vier directies van de directie-generaal Juridische Zaken (DGJ) van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. De directie is belast met de opvolging van de inbreukprocedures die de Europese Commissie tegen België instelt en met de vertegenwoordiging van België bij het HJEU en bij het EFTA-Hof.

De medewerkers van de directie Europees Recht zijn:

- Carinne Pochet, directeur van de directie Europees Recht (J2), adviseur-generaal
- Liesbet Van den Broeck, attaché, adjunct van de directeur
- Jean-Christophe Halleux, attaché
- Marie Jacobs, attaché
- Jesse Van Holm, attaché
- Sylvain Vanrie, Attaché
- Florence Misson, administratief deskundige
- Cynthia Sortino, administratief assistent
- Carine Slock, administratief medewerker
- Marleen De Vits, administratief medewerker
- Nadine Moens, administratief medewerker

2. WAT DOEN WIJ?

De verdediging van de belangen van Belgische Staat in rechtstreekse zaken

De directie Europees Recht verdedigt de Belgische belangen in rechtstreekse beroepen die bij het Hof van Justitie aanhangig worden gemaakt. Rechtstreekse beroepen zijn beroepen wegens niet-nakoming die de Europese Commissie of, in zeldzame gevallen, een andere lidstaat van de Europese Unie tegen België instelt, beroepen tot nietigverklaring die België instelt tegen een handeling van een instelling van de Europese Unie, beroepen wegens nalaten omdat een instelling van de Europese Unie nagelaten heeft een handeling te stellen die ze had moeten stellen, alsmede beroepen tot schadevergoeding tegen de Europese Unie (buitencontractuele aansprakelijkheid). De tussenkomst van België in een rechtstreeks beroep, die als doel heeft een van de partijen bij het rechtsgeding te steunen (bijvoorbeeld een andere lidstaat die het voorwerp vormt van een procedure wegens niet-nakoming ingesteld door de Europese Commissie) alsmede een hogere voorziening die België instelt tegen een voor de Belgische Staat nadelige uitspraak van het Gerecht of van het Gerecht voor ambtenarenzaken, behoren ook tot het takenpakket van de directie Europees Recht.

In 2014 werden vijf arresten gewezen in beroepen wegens niet-nakoming die de Europese Commissie tegen België had ingesteld; vier beroepen hebben geleid tot een veroordeling van België, terwijl in het vijfde geding het Hof kennis heeft genomen van de afstand van geding door de Commissie.

België is ook tussengekomen in zes in 2014 afgedane rechtstreekse zaken.

Tot slot was België partij bij twee adviesprocedures die op verzoek van de Europese Commissie waren ingeleid: de eerste procedure behandelde de burgerlijke aspecten van internationale kindervervoering en de toetreding van derde staten tot het Verdrag van Den Haag. De tweede procedure betrof de toetreding van de Europese Unie tot het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens.

De opmerkingen van de Belgische Staat in het kader van prejudiciële zaken

Wanneer een geschil voor een rechterlijke instantie van een lidstaat problemen met betrekking tot de toepassing of de interpretatie van het Unierecht doet rijzen, heeft de nationale rechter de mogelijkheid om een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof van Justitie over de uitlegging of geldigheid van de bepaling van het Unierecht. Indien zijn uitspraak naar nationaal recht niet vatbaar is voor hoger beroep is er zelfs een verplichting voor de nationale rechter om

een prejudiciële vraag te stellen. De nationale rechter is immers onbevoegd om zelf een vraag over de geldigheid van het Unierecht te beantwoorden of een handeling van de Unie ongeldig te verklaren. Een dergelijke mogelijkheid zou leiden tot uiteenlopende uitleggingen van het Unierecht in de verschillende lidstaten, waarbij een handeling van de Unie in bepaalde lidstaten geldig zou zijn en in andere lidstaten ongeldig. . Om een dergelijke situatie te vermijden, komt het aan het Hof van Justitie toe om soortgelijke vragen te beantwoorden. Het Hof antwoordt door middel van een arrest of een met redenen omklede beschikking. De nationale rechter die de vraag verwezen heeft, is gebonden door de uitlegging van het Hof, die ook bindend is voor alle nationale rechterlijke instanties die uitspraak zouden moeten doen in een zaak die een soortgelijk probleem met betrekking tot de uitlegging van het Unierecht doet rijzen en ook voor de Europese instellingen (in geval van de wijziging van een Richtlijn). Wanneer het gaat over de geldigheid van een bepaling of handeling van de Unie en de Europese rechter beslist dat ze ongeldig is, dan is deze beslissing eveneens van toepassing op alle nationale rechterlijke instanties, alsmede op de instellingen van de Europese Unie.

In 2014 legden de Belgische rechterlijke instanties 23 prejudiciële vragen voor aan het Hof van Justitie, waarmee België voor dat jaar op de zesde plaats staat inzake het aantal prejudiciële vragen (ex-aequo met Hongarije en na Duitsland, Italië, Spanje, Nederland en Roemenië).

België heeft als lidstaat de mogelijkheid om schriftelijke opmerkingen in te dienen en deel te nemen aan de mondelinge behandeling van elke prejudiciële vraag. Die opmerkingen hebben ten doel het Hof van Justitie een voorstel van antwoord voor te leggen op de vraag betreffende de uitlegging of de geldigheid van het Unierecht. In beginsel dient de Belgische regering opmerkingen in bij elke prejudiciële vraag die afkomstig is van een Belgische rechter. In 2014 werden 37 arresten en beschikkingen gewezen op prejudiciële vragen waar België bij betrokken was.

De adviezen

De directie Europees Recht kan eveneens gevraagd worden om juridisch advies te verstrekken over vragen met betrekking tot het Europees recht, die gesteld worden door een federale overheidsdienst of een gedecentraliseerde instantie.

De werkgroep « Hof van Justitie » van de Raad van ministers van de EU

De werkgroep “Hof van Justitie” is een permanente werkgroep van de Raad van ministers van de Europese Unie, die is samengesteld uit deskundigen van de Lidstaten. In deze werkgroep wordt België vertegenwoordigd door de directie Europees Recht die de beraadslagingen met de betrokken departementen coördineert. Deze werkgroep houdt zich bezig met alle vragen die verband houden met het functioneren van het Hof van Justitie, en in het bijzonder met het Statuut van het Hof van Justitie, alsmede met de reglementen voor de procesvoering van het Hof, het Gerecht¹ en het Gerecht voor ambtenarenzaken.

In 2014 heeft de werkgroep zich gebogen over de herziening van het reglement voor de procesvoering van het Gerecht en werden de gesprekken voortgezet over de verhoging van het aantal rechters voor het Gerecht alsook over de aanwijzing van die rechters.

De EFTA-zaken

Ten slotte vertegenwoordigt de directie Europees Recht België ook voor het EFTA-Hof. Dit Hof oordeelt over de tenuitvoerlegging, de toepassing en de interpretatie van de rechtsregels van de Europese Economische Ruimte (EER). Net zoals België prejudiciële vragen kan voorleggen aan het Hof van Justitie van de EU, kan het ook opmerkingen indienen met betrekking tot vragen die afkomstig zijn van de EFTA-landen (Noorwegen, IJsland en Liechtenstein, met uitzondering van Zwitserland, dat geen lid is van de EER). Het EFTA-Hof verstrekt vervolgens een « *advisory opinion* ».

---

¹ De toepassing van het nieuwe artikel 105 van het Reglement voor de procesvoering van het Gerecht over de gegevensbescherming inzake de bevrozing van tegoeden, is uitgesteld tot een later tijdstip.

3. JURISPRUDENTIE VAN HET HOF VAN JUSTITIE VAN DE EUROPESE UNIE (HOF EN GERECHT) EN VAN HET EFTA-HOF IN 2014

3.1. Prejudiciële zaken

Asiel en immigratie

Arrest van het Hof van 30 januari 2014, Diakité, C-285/12 (België, Raad van State)

De heer Diakité diende in België een asielverzoek in omwille van de repressie en de gewelddaden waarvan hij in zijn land van herkomst (Guinee) het slachtoffer was geweest vanwege zijn deelname aan protesten tegen de machthebbers. Het Commissariaat-generaal voor Vluchtelingen en Staatlozen (CGVS) had beslist hem niet als vluchteling te erkennen en hem niet de subsidiaire-beschermingsstatus te verlenen. Als reden voor de weigering van de subsidiaire beschermingsstatus werd gesteld dat in Guinee geen sprake was van een situatie van willekeurig geweld of een gewapend conflict in de zin van artikel 48/4, lid 2, van de Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen. De Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV) heeft dit weigeringsbesluit van het Commissariaat-generaal met een arrest bevestigd.

In zijn cassatieberoep bij de Raad van State komt Diakité op tegen het arrest van de RvV voor zover deze Raad zich daarin baseert op de definitie van gewapend conflict zoals die is ontwikkeld door het ICTY. De RvV stelde vast dat niet was voldaan aan de voorwaarde van het bestaan van een gewapend conflict. In deze context heeft de Raad van State geoordeeld dat, gelet op het arrest *Elgafaji* (C-465/07), niet kon worden uitgesloten dat het begrip „gewapend conflict” in de zin van artikel 15, *sub c*), van Richtlijn 2004/83/EG van de Raad van 29 april 2004 inzake minimumnormen voor de erkenning van onderdanen van derde landen en staatlozen als vluchteling of als persoon die anderszins internationale bescherming behoeft, en de inhoud van de verleende bescherming, autonoom kon worden uitgelegd en een andere invulling kon krijgen dan die welke is aanvaard in de rechtspraak van het ICTY.

Het Hof oordeelde dat het internationale humanitaire recht en de subsidiaire beschermingsregeling van Richtlijn 2004/83/EG verschillende doelen nastreven en duidelijk los van elkaar staande beschermingsmechanismen instellen. Om in aanmerking te komen voor het

beschermingsmechanisme van artikel 15, sub c) van de Richtlijn, moet niet aan de voorwaarden voor toepassing van het stelsel van het internationale humanitaire recht worden voldaan. Het begrip “binnenlands gewapend conflict” moet bijgevolg worden bepaald volgens vaste rechtspraak van het Hof, met inachtneming van de context en de doelstellingen van de Richtlijn. Een binnenlands gewapend conflict moet worden geacht te bestaan, wanneer de reguliere strijdkrachten van een staat confrontaties aangaan met een of meer gewapende groeperingen of wanneer twee of meer gewapende groeperingen onderling strijden. Hierbij is het niet noodzakelijk dat dat conflict kan worden aangemerkt als gewapend conflict in de zin van het internationale humanitaire recht. De intensiteit van de gewapende confrontaties, het organisatieniveau van de betrokken strijdkrachten of de duur van het conflict kunnen niet los worden beoordeeld van de beoordeling van de mate van het geweld dat zich op het betrokken grondgebied voordoet. **Het standpunt van de Belgische regering werd niet gevolgd.**

[Arrest van het Hof van 27 februari 2014, Saciri, C-79/13 \(België, Arbeidshof te Brussel\)](#)

In deze zaak diende het Hof te antwoorden op een aantal vragen over de uitlegging van Richtlijn 2003/9/EG van de Raad van 27 januari 2003 tot vaststelling van minimumnormen voor de opvang van asielzoekers in de lidstaten. Het geschil ten gronde van het gezin Saciri en het OCMW tegen Fedasil ging over de huisvesting van bedoelde familie.

Het Hof heeft verduidelijkt dat **in overeenstemming met het standpunt van de Belgische regering**, artikel 13, lid 5, van Richtlijn 2003/9/EG in die zin moet worden uitgelegd dat wanneer een Lidstaat ervoor kiest om de materiële opvangvoorzieningen toe te kennen in de vorm van een uitkering of van tegoedbonnen, die uitkering moet worden toegekend vanaf het moment van indiening van het asielverzoek, overeenkomstig het bepaalde in artikel 13, lid 1, van de Richtlijn, en moet beantwoorden aan de in artikel 13, lid 2, van genoemde Richtlijn vastgestelde minimumnormen. Die lidstaat moet ervoor zorgen dat het totale bedrag van de uitkeringen die de materiële opvangvoorzieningen dekken, volstaat om een menswaardige levensstandaard te bieden. De uitkering moet voldoende zijn om de gezondheid te verzekeren en de asielzoekers bestaansmiddelen te waarborgen. Met name door hen in staat te stellen huisvesting te vinden, waarbij in voorkomend geval rekening wordt gehouden met de bescherming van het belang van personen met bijzondere behoeften in de zin van artikel 17 van die Richtlijn. De lidstaten zijn niet verplicht de in artikel 14, leden 1, 3, 5 en 8, van Richtlijn 2003/9 bedoelde materiële opvangvoorzieningen te verstrekken wanneer zij ervoor hebben gekozen die voorzieningen uitsluitend in de vorm van een uitkering te verstrekken. Het bedrag van die uitkering moet echter van dien aard zijn dat minderjarige kinderen met hun ouders kunnen worden gehuisvest, zodat de eenheid van het gezin van de asielzoekers kan worden verzekerd.

Verder heeft het Hof geantwoord dat, **in overeenstemming met het standpunt van de Belgische regering**, Richtlijn 2003/9/EG aldus moet worden uitgelegd dat zij zich er niet tegen verzet dat de lidstaten, in geval van verzadiging van de opvangstructuren voor asielzoekers, laatstgenoemden doorverwijzen naar instellingen die onder het algemene stelsel van openbare hulpverlening vallen, mits dat stelsel waarborgt dat de in die Richtlijn neergelegde minimumnormen ten aanzien van de asielzoekers worden geëerbiedigd.

Arrest van het Hof van 12 maart 2014, O., C-456/12 (Nederland)

O. en B. zijn twee derdelanders en zijn elk gezinslid van een burger van de Unie (Nederlands burger). Hun aanvraag om afgifte van een « verblijfsdocument » waaruit hun rechtmatig verblijf als gemeenschapsonderdaan blijkt, werd bij Besluit afgewezen door de bevoegde Nederlandse minister. Beide verzoekers stellen beroep in tegen deze beslissing. Het beroep van O. wordt ongegrond verklaard en de betrokkene stelt hoger beroep in. Het beroep van B. wordt wel gegrond verklaard. De rechtbank vernietigt het Besluit van de minister betreffende B., waarna de minister hoger beroep instelt bij de verwijzende rechter.

De Nederlandse rechter bij wie de zaak aanhangig is gemaakt, stelt aan het Hof van Justitie prejudiciële vragen over de uitlegging van Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden (Richtlijn 2004/38/EG) en over de uitlegging van artikel 21, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Artikel 21 VWEU verleent iedere burger van de Unie het recht om vrij te reizen en te verblijven op het grondgebied van de lidstaten.

Het Hof herhaalt dat Richtlijn 2004/38/EG beoogt de uitoefening van het fundamentele en persoonlijke recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten op grond van artikel 21 VWEU, te vergemakkelijken. De doelstelling van die Richtlijn bestaan erin dat recht te versterken. Artikel 21, lid 1 VWEU en Richtlijn 2004/38/EG verlenen echter geen autonome rechten aan derdelanders. Er kan geen afgeleid verblijfsrecht op de Richtlijn worden gefundeerd voor derdelanders die familielid zijn van een burger van de Unie in de lidstaat waarvan die burger de nationaliteit heeft. Een afgeleid verblijfsrecht voor derdelanders die familielid van een burger van de Unie zijn, is op grond van Richtlijn 2004/38/EG enkel toegestaan wanneer laatstgenoemde zijn recht van vrij verkeer heeft uitgeoefend door zich te vestigen in een andere lidstaat dan die waarvan hij de nationaliteit heeft. Artikel 21, lid 1 VWEU moet naar analogie met de Richtlijn worden uitgelegd, met name dat het gezinsleven dat die burger in het gastland heeft geleid, moet kunnen worden voortgezet bij diens terugkeer in de lidstaat van zijn nationaliteit, middels de toekenning van een afgeleid verblijfsrecht aan het betrokken familielid. De voorwaarden voor toekenning van een afgeleid verblijfsrecht mogen in beginsel niet strenger zijn

dan die welke in Richtlijn 2004/38/EG zijn gesteld. Dat oordeel was **in overeenstemming met het standpunt van de Belgische regering.**

Arrest van het Hof van 12 maart 2014, S. en G., C-457/12 (Nederland)

S. en G. zijn twee derdelanders en zijn elk gezinslid van een burger van de Unie met de Nederlandse nationaliteit. S. heeft de Oekraïense nationaliteit en woont in Nederland bij haar schoonzoon die de Nederlandse nationaliteit bezit. De schoonzoon is tewerkgesteld bij een in Nederland gevestigde werkgever en reist voor zijn werk minstens één keer per week naar België. G. heeft de Peruaanse nationaliteit en woont in Nederland met haar Nederlandse echtgenoot die in België werkt en dagelijks heen en weer reist tussen beide lidstaten. De aanvragen om afgifte van een verblijfsdocument werden verworpen door de bevoegde Nederlandse minister. De vordering van S. werd in eerste aanleg afgewezen waarna zij hoger beroep heeft ingesteld tegen de uitspraak. Het door G. ingestelde beroep werd daarentegen gegrond verklaard, waarna de Minister hoger beroep heeft ingesteld bij de verwijzende rechter.

De Nederlandse rechter bij wie de zaak aanhangig is gemaakt, stelt aan het Hof van Justitie prejudiciële vragen over de uitlegging van Richtlijn 2004/38/EG en over de uitlegging van de artikelen 20 en 21, lid 1, en artikel 45 van het VWEU. Artikel 45 VWEU omschrijft het vrij verkeer van werknemers binnen de Unie. De verwijzende rechter vraagt zich met name af of die Richtlijn de derdelanders een verblijfsrecht toekent in de lidstaat waarvan de burger de nationaliteit bezit en of die Richtlijn en artikelen 20, 21 en 45 VWEU zich ertegen verzetten dat een lidstaat weigert een verblijfsrecht toe te kennen aan een derdelander die familielid is van een burger van de Unie in de zin van artikel 2, punt 2 van Richtlijn 2004/38/EG, wanneer deze burger de nationaliteit heeft van die lidstaat en aldaar woont, maar zich in het kader van zijn beroepswerkzaamheden regelmatig naar een andere lidstaat begeeft.

Het Hof antwoordt bevestigend, **en in overeenstemming met het standpunt van de Belgische regering**, dat Richtlijn 2004/38/EG zich niet verzet tegen dergelijke weigering.

Het Hof voegt er evenwel aan toe dat artikel 45 VWEU in die zin moet worden uitgelegd dat het aan een familielid van een burger van de Unie, dat een derdelander is, een afgeleid verblijfsrecht verleent in de lidstaat waarvan die burger de nationaliteit bezit wanneer die burger in laatstbedoelde lidstaat woont, maar zich als werknemer in de zin van die bepaling regelmatig naar een andere lidstaat begeeft en indien de weigering om een dergelijk verblijfsrecht toe te kennen tot gevolg heeft dat de betrokken werknemer ervan wordt weerhouden de rechten die hij aan artikel 45 VWEU ontleent daadwerkelijk uit te oefenen. Het staat aan de verwijzende rechter om dat na te gaan.

Arrest van het Hof van 8 mei 2014, H.N., C-604/12 (Ierland)

De heer N. is Pakistaans staatsburger die in 2003 Ierland is binnengekomen met een studentervisum. Na zijn huwelijk met een Iers staatsburger krijgt hij toestemming om tot en met 31 december 2005 in Ierland te verblijven. Wanneer blijkt dat hij niet langer met zijn echtgenote samenwoont, verlengt de *Minister for Justice, Equality and Law Reform* (hierna de “Minister”) zijn verblijfstitel niet en stelt de Minister hem in kennis van zijn voornemen hem te gelasten het land te verlaten. In 2009 verzoekt N., zonder eerst een asielaanvraag te hebben ingediend, de Minister om zijn verzoek om subsidiaire bescherming in behandeling te nemen. De Minister meent dat hij het verzoek niet kan behandelen omdat naar Iers recht pas om subsidiaire bescherming kan worden verzocht na afwijzing van een verzoek om erkenning als vluchteling. Na een nieuwe weigering tot behandeling van het verzoek, dient de heer N. een beroep tot vernietiging in, dat ook wordt afgewezen. De heer N. stelt daarna een hogere voorziening in bij de Supreme Court.

De rechter bij wie de zaak aanhangig is gemaakt, stelt aan het Hof van Justitie een prejudiciële vraag om te weten of Richtlijn 2004/83/EG van de Raad van 29 april 2004 inzake minimumnormen voor de erkenning van onderdanen van derde landen en staatlozen als vluchteling of als persoon die anderszins internationale bescherming behoeft (Richtlijn 2004/83/EG), de inhoud van de verleende bescherming en het recht op behoorlijk bestuur, een lidstaat toelaten om in zijn wetgeving te bepalen dat een verzoek om subsidiaire bescherming enkel in behandeling kan worden genomen wanneer de aanvrager eerst de vluchtelingenstatus heeft aangevraagd en deze hem is geweigerd overeenkomstig het nationale recht.

In overeenstemming met het standpunt van de Belgische regering oordeelt het Hof dat Richtlijn 2004/83/EG, het doeltreffendheidsbeginsel en het recht op behoorlijk bestuur niet in de weg staan aan een nationale procedureregeling die de behandeling van een verzoek om subsidiaire bescherming afhankelijk stelt van de voorafgaande afwijzing van een verzoek om erkenning als vluchteling. Toch benadrukt het Hof dat het enerzijds van belang is dat het verzoek om erkenning als vluchteling en het verzoek om subsidiaire bescherming tegelijkertijd worden ingediend en anderzijds dat de nationale procedureregeling er niet mag toe leiden dat het verzoek om subsidiaire bescherming na het verstrijken van een redelijke termijn wordt behandeld, hetgeen ter beoordeling van de verwijzende rechter staat.

Arrest van het Hof van 10 september 2014, Ben Alaya, C-491/13 (Duitsland)

Duitsland weigerde een studentenvisum af te geven aan een Tunesische onderdaan die was toegelaten aan de Technische Universität Dortmund, onder meer omdat er volgens de bevoegde autoriteiten twijfel bestond over zijn motivatie om de studie te volgen, zijn kennis van de Duitse taal te zwak was en er geen verband bestond tussen de opleiding die hij wenste te volgen en het beroep dat hij van plan was te gaan uitoefenen. Hierop wenste de verwijzende rechter te vernemen of de lidstaten op grond van artikel 12 van Richtlijn 2004/114/EG van de Raad betreffende de voorwaarden voor de toelating van onderdanen van derde landen met het oog op studie, scholierenuitwisseling, onbezoldigde opleiding of vrijwilligerswerk (Richtlijn 2004/114/EG) gehouden zijn om een derdelander tot hun grondgebied toe te laten indien deze met het oog op zijn of haar studie langer dan drie maanden op hun grondgebied wenst te verblijven en voldoet aan de in deze Richtlijn geformuleerde toelatingsvoorwaarden.

De Belgische regering verdedigde dat de Tunesische onderdaan niet voldeed aan de in artikel 2, *sub b* van die Richtlijn gestelde definitie van "student", waardoor de Richtlijn niet van toepassing was. **Het Hof was het hier niet mee eens** en oordeelde dat artikel 12 van Richtlijn 2004/114/EG in samenhang met de artikelen 6 en 7 van die Richtlijn moet worden gelezen, waardoor aan studenten uit derde landen een verblijfstitel moet worden afgegeven zodra zij voldoen aan de vereisten die terug te vinden zijn in die artikelen. Bijkomende voorwaarden druisen in tegen het doel van de Richtlijn, namelijk het bevorderen van de mobiliteit van derdelanders die voor studiedoeleinden naar de Unie willen komen en van Europa een wereldcentrum voor onderwijs en beroepsopleiding van topkwaliteit te maken.

Het Hof stelde verder vast dat de lidstaten over een beoordelingsmarge beschikken bij de behandeling van de toelatingsaanvragen, maar dat die beoordelingsmarge uitsluitend betrekking heeft op de beoordeling van de feiten die relevant zijn om te bepalen of aan de in de artikelen 6 en 7 genoemde toelatingsvoorwaarden is voldaan.

Arrest van het Hof van 2 december 2014, A, B, C, C-148/13 tot C-150/13 (Nederland)

A, B en C zijn derdelanders en hadden elk een asiolverzoek ingediend in Nederland. Hun verzoek was gebaseerd op de vrees om in hun land van herkomst te worden vervolgd wegens hun homoseksualiteit. De drie aanvragen werden verworpen bij gebrek aan geloofwaardigheid en daarop stelden A, B en C beroep in. De Nederlandse rechter bij wie de zaak aanhangig is gemaakt, wenst verduidelijking over de uitlegging van artikel 4 van Richtlijn 2004/38/EG van de Raad van 29 april 2004 inzake minimumnormen voor de erkenning van onderdanen van derde landen en staatlozen als vluchteling of als persoon die anderszins internationale bescherming behoeft, de inhoud van de verleende bescherming en over de artikelen 3 en 7 van het Handvest

van de grondrechten. De nationale rechter wil tevens weten welke grenzen door het Unierecht worden gesteld ten aanzien van de verificatie van de seksuele gerichtheid van asielzoekers.

A, B en C betogen dat, vanwege het feit dat de seksuele gerichtheid van asielzoekers niet objectief kan worden vastgesteld, de bevoegde autoriteiten zich in hun besluiten moeten baseren op de enkele stelling van deze aanvragers over die beweerde gerichtheid. Volgens de verwijzende rechter verschilt de beoordeling die hij van de seksuele gerichtheid van de asielzoekers moet maken niet van die bij andere gronden van vervolging. Hij moet hierbij echter wel rekening houden met de specifieke problemen die gepaard kunnen gaan met verklaringen over de seksuele gerichtheid.

Het Hof van Justitie stelt de verwijzende rechter, van wie de Belgische regering het standpunt steunde, in het gelijk. Het Hof wijst er meteen op dat de verklaringen van de asielaanvragers slechts het uitgangspunt in het onderzoek van een asielverzoek vormen en op zich geen feiten vaststellen. Zoals het geval is voor alle asielverzoeken kunnen aanvragen die gebaseerd zijn op de seksuele gerichtheid, worden onderworpen aan een beoordeling. Het Hof verduidelijkt verder dat, zoals het geval is voor alle gronden van vervolging, de wijze van beoordeling van de overgelegde verklaringen en het overgelegde bewijsmateriaal, in overeenstemming moeten zijn met het bepaalde in de Richtlijnen 2004/38/EG en 2005/85/EG en het Handvest. Toch neemt dit niet weg dat het aan de bevoegde autoriteiten staat om hun wijze van beoordeling van de verklaringen en het bewijsmateriaal aan te passen aan de eigen kenmerken van elke categorie asielverzoeken, met inachtneming van de door het Handvest gewaarborgde rechten.

Teneinde de verwijzende rechter een nuttig antwoord te geven, wijst het Hof tot slot op het volgende:

(1) ondervragingen op basis van stereotype opvattingen kunnen dan wel een nuttig element vormen, toch is het niet mogelijk op basis daarvan rekening te houden met de individuele situatie en de persoonlijke omstandigheden van de betrokken asielzoeker; (2) ondervragingen over de details van de wijze waarop de asielzoeker praktisch invulling geeft aan zijn seksuele gerichtheid zijn in strijd met de grondrechten; (3) de mogelijkheid dat de autoriteiten aanvaarden dat de asielzoeker „tests” ondergaat om zijn homoseksualiteit te bewijzen of video-opnamen van intieme handelingen overlegt, doet afbreuk aan de menselijke waardigheid; (4) gelet op de gevoeligheid van vragen over iemands persoonlijke levenssfeer, kan uit het enkele feit dat deze persoon niet meteen heeft verklaard homoseksueel te zijn, niet de conclusie worden getrokken dat hij niet geloofwaardig is.

Arrest van het Hof van 18 december 2014, M'Bodj, C-542/13 (België, Grondwettelijk Hof)

M. M'Bodj is Mauritaans staatsburger. Hij kreeg een machtiging tot verblijf in België om medische redenen op grond van artikel 9ter van de Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van de vreemdelingen. Iedereen die om medische redenen niet naar zijn land van herkomst of naar een derde land waar hij rechtmatig verblijft, kan terugkeren, kan van deze mogelijkheid gebruik maken en dus een machtiging tot verblijf op basis van zijn medische situatie aanvragen. Behalve een machtiging tot verblijf op basis van artikel 9ter verzocht de heer M'Bodj ook om een inkomensvervangende tegemoetkoming en een integratietegemoetkoming (tegemoetkoming aan personen met een handicap). Dit verzoek werd afgewezen omdat de heer M'Bodj niet voldeed aan de nationaliteitsvoorwaarden, zoals bedoeld in artikel 4, lid 1, van de Wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap. M. M'Bodj stelt beroep in tegen de beslissing tot afwijzing van zijn verzoek bij de arbeidsrechtbank van Luik. Deze besloot een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof voor te leggen, waarop het Grondwettelijk Hof zelf een prejudiciële vraag stelt aan het Hof van Justitie.

Met de eerste vraag wenst het Grondwettelijk Hof te vernemen of een derdelander die een gezondheidstoestand aanvoert ter staving van een aanvraag voor een machtiging tot verblijf de subsidiaire-beschermingsstatus kan toegekend krijgen in de zin van Richtlijn 2004/83/EG van de Raad van 29 april 2004 inzake minimumnormen voor de erkenning van onderdanen van derde landen en staatlozen als vluchteling of als persoon die anderszins internationale bescherming behoeft, en de inhoud van de verleende bescherming (Erkenningsrichtlijn), en of hij de aan deze status verbonden rechten en voordelen kan genieten ingeval hij op deze basis een machtiging tot verblijf zou krijgen.

Het Hof oordeelde dat ingeval België een machtiging tot verblijf geeft aan een derdelander op grond van zijn gezondheidstoestand het de in de artikelen 28 en 29 van de Erkenningsrichtlijn bedoelde voorzieningen alleen moet toekennen indien wordt aangenomen dat de machtiging tot verblijf de toekenning van de subsidiaire-beschermingsstatus meebrengt. **De Belgische regering nam eenzelfde standpunt in.** Het Hof bracht evenwel in herinnering dat alleen op basis van de drie in artikel 15 van de Erkenningsrichtlijn omschreven soorten „ernstige schade” een persoon in aanmerking kan komen voor subsidiaire bescherming. Dat kan ook enkel wanneer zwaarwegende gronden bestaan om aan te nemen dat de verzoeker, wanneer hij terugkeert naar het betrokken land van herkomst, een reëel risico loopt op dergelijke schade. De risico's die derdelanders lopen op verslechtering van hun gezondheidstoestand om andere redenen dan het opzettelijk weigeren van medische zorg vallen niet onder artikel 15. “Ernstige schade” is niet van toepassing op een situatie waarin onmenselijke of vernederende behandelingen het gevolg zijn

van het ontbreken van adequate behandeling in het land van terugkeer zonder dat medische zorg opzettelijk wordt geweigerd.

Met de tweede vraag wordt aan het Hof gevraagd zich uit te spreken over de vraag of de verplichtingen die voortvloeien uit de Erkenningsrichtlijn inhouden dat de tegemoetkomingen waarin is voorzien in de Wet van 27 februari 1987, moeten worden toegekend aan personen met een handicap die in België verblijven op grond van artikel 9ter van de Wet van 15 december 1980. Gelet op het antwoord op de eerste vraag, oordeelde het Hof dat de tweede vraag niet moest worden beantwoord.

[Arrest van het Hof van 18 december 2014, Abdida, C-562/13 \(België, Arbeidsrechtbank van Brussel\)](#)

De heer Abdida diende in België een aanvraag om machtiging tot verblijf om medische redenen in op grond van artikel 9ter van de Wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van de vreemdelingen. Iedereen die om medische redenen niet naar zijn land van herkomst of naar een derde land waar hij rechtmatig verblijft, kan terugkeren, kan van deze mogelijkheid gebruik maken en dus een machtiging tot verblijf op basis van zijn medische situatie aanvragen. De aanvraag werd ontvankelijk verklaard en de heer Abdida genoot sociale bijstand, maar toch werd zijn aanvraag om machtiging tot verblijf afgewezen op grond dat zijn land van herkomst over een medische infrastructuur beschikt om personen te behandelen die aan zijn ziekte lijden. Er werd dan ook een bevel betekend om het Belgische grondgebied te verlaten. De heer Abdida vecht daarop de beslissing aan bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (RvV). Daarnaast beslist het OCMW van Ottignies-Louvain-la-Neuve de sociale bijstand in te trekken en dringende medische hulp te weigeren. Enkele dagen later herziet het OCMW zijn beslissing en kent het dringende medische hulp toe, maar geen sociale bijstand meer. De heer Abdida stelt vervolgens bij de arbeidsrechtbank van Nivelles beroep in en deze veroordeelt het OCMW tot de betaling van sociale bijstand. Die rechter was van oordeel dat het recht op sociale bijstand een noodzakelijk voorwaarde is voor de daadwerkelijke uitoefening van een beroep. De sociale bijstand die Abdida geniet moest bijgevolg worden gehandhaafd in afwachting van een beslissing op zijn beroep. De arbeidsrechtbank besloot zich tot het Hof te wenden.

De prejudiciële verwijzing had tot doel te bepalen of de situatie van vreemdelingen die een regularisatieaanvraag indienen op basis van artikel 9ter van de Wet van 15 december 1980 binnen de werkingssfeer valt van Richtlijn 2003/9/EG van de Raad van 27 januari 2003 tot vaststelling van minimumnormen voor de opvang van asielzoekers in de lidstaten (Opvangrichtlijn), van de Erkenningsrichtlijn en, tot slot, van Richtlijn 2005/85/EG van de Raad

van 1 december 2005 betreffende minimumnormen voor de procedures in de lidstaten voor de toekenning of intrekking van de vluchtelingenstatus (Richtlijn asielpcedures) De Richtlijnen dienen in voorkomend geval in samenhang te worden gelezen met het Handvest van de grondrechten, meer bepaald of deze personen toegang hebben tot een beroep met schorsende werking en tot opvangvoorzieningen of sociale bijstand voor de duur van het onderzoek van het beroep.

Het Hof merkt op dat het besluit waarbij het verblijf van een derdelander illegaal wordt verklaard en een terugkeerverplichting wordt opgelegd, een administratieve handeling is die moet worden beschouwd als een „terugkeerbesluit” in de zin van Richtlijn 2008/115/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2008 betreffende de gemeenschappelijke normen en procedures die in de lidstaten gelden inzake het terugsturen van onderdanen van derde landen, die illegaal in een lidstaat verblijven (Terugkeerrichtlijn). Het Hof onderzoekt de verenigbaarheid van de nationale wetgeving met bedoelde Richtlijn en stelt om te beginnen vast dat de Richtlijn bepaalt dat een derdelander een doeltreffend rechtsmiddel van beroep moet worden toegekend dat hij kan aanwenden tegen een ten aanzien van hen genomen terugkeerbesluit. De Richtlijn bepaalt evenwel niet dat een beroep noodzakelijkerwijze een schorsende werking hoeft te hebben of dat moet worden voorzien in de elementaire levensbehoeften van de betrokken derdelander in afwachting van het onderzoek van het beroep.

In een tweede fase oordeelt het Hof evenwel dat de kenmerken van dat beroep moeten worden bepaald in overeenstemming met artikel 47 van het Handvest, dat een herbevestiging vormt van het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming. Uit een analyse van de eigen jurisprudentie en van die van het Europees Hof voor de rechten van de mens, besluit het Hof dat een nationale wettelijke regeling die geen schorsende werking toekent aan een beroep dat wordt ingesteld tegen een terugkeerbesluit waarvan de uitvoering voor die derdelander een ernstig risico kan inhouden dat zijn gezondheidstoestand op ernstige en onomkeerbare wijze verslechtert, in strijd is met het Handvest.

Met betrekking tot de voorziening in de elementaire levensbehoeften, blijkt uit artikel 14 van de Terugkeerrichtlijn dat de lidstaten verplicht zijn om voor de bovenvermelde derdelanders, in afwachting van hun terugkeer, de voorziening in hun elementaire levensbehoeften te waarborgen. Er zij evenwel opgemerkt dat het aan de lidstaten staat te bepalen op welke wijze zij die voorziening regelen. **België had een standpunt ingenomen dat tegengesteld is aan de beslissing van het Hof** omdat volgens hem noch het Unierecht noch het Handvest van de grondrechten *in casu* van toepassing is.

Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken

Arrest van het Hof van 4 september 2014, Burgo Group, C-327/13 (België, Hof van Beroep te Brussel)

Ilochroma is een groep van vennootschappen waarvan één vennootschap in België is gevestigd en waarvoor een Franse rechtbank de opdracht heeft gegeven tot liquidatie. Burgo Group, een in Italië gevestigde vennootschap, is schuldeiser van Ilochroma. De schuldvordering van Burgo werd verworpen wegens laattijdige indiening, waarna ze de opening van een secundaire insolventieprocedure in België hadden gevraagd. De Belgische rechter bij wie de zaak aanhangig werd gemaakt, stelt aan het HJEU een aantal vragen over de interpretatie van de voorwaarden voor de opening van zodanige procedure, zoals bepaald in Verordening nr. 1346/2000 van de Raad van 29 mei 2000 betreffende insolventieprocedures.

Op de eerste vraag over het begrip « vestiging » heeft het Hof, **anders dan de Belgische regering had gesteld**, geantwoord dat bij liquidatie van een vennootschap in een andere lidstaat dan die waar zij haar hoofdkantoor heeft, die vennootschap ook in de lidstaat waar zij haar hoofdkantoor heeft en rechtspersoonlijkheid heeft, aan een secundaire procedure kan worden onderworpen.

Met zijn tweede vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen of de woonplaats of het hoofdkantoor van de persoon of autoriteit die bevoegd is om een secundaire procedure aan te vragen zich moet bevinden in de lidstaat op het grondgebied waarvan die procedure wordt aangevraagd, dan wel of een dergelijke procedure kan worden aangevraagd door elke onderdaan wiens vordering het resultaat is van een uit de activiteit van die vestiging voortvloeiende verplichting.

Volgens het Hof **en ook volgens de Belgische regering** moet de vraag welke persoon of autoriteit bevoegd is om een secundaire procedure aan te vragen, worden beoordeeld op grond van het nationale recht van de lidstaat op het grondgebied waarvan die procedure wordt aangevraagd. Het recht om een secundaire procedure aan te vragen mag echter niet worden beperkt tot schuldeisers wier woonplaats of hoofdkantoor zich bevindt in de lidstaat op het grondgebied waarvan de betrokken vestiging is gelegen of tot schuldeisers wier vordering het resultaat is van een uit de exploitatie van die vestiging voortvloeiende verplichting.

Met zijn derde vraag wenst de verwijzende rechter te vernemen of de opening van een secundaire procedure, wanneer de hoofdprocedure een liquidatieprocedure is, moet worden

beperkt door opportuniteitscriteria die ter beoordeling staan van de rechter van de lidstaat bij wie de secundaire procedure is aangevraagd.

Het Hof antwoordt bevestigend op deze vraag, **zoals de Belgische regering had geopperd**. Het Hof voegt eraan toe dat de lidstaten bij de vaststelling van de voorwaarden om een secundaire procedure te openen, het Unierecht in acht moeten nemen, met name de algemene beginselen daarvan en de bepalingen van Verordening 1346/2000.

Justitiële samenwerking in strafzaken

[Arrest van het Hof van 5 juni 2014, M, C-398/12 \(Italië\)](#)

M. is een Italiaans onderdaan die woonachtig is in België. Nadat zijn schoondochter meerdere malen aangifte had gedaan, is in 2004 tegen hem vervolging ingesteld wegens handelingen die kunnen worden gekwalificeerd als seksueel geweld of wederrechtelijke seksuele handelingen, waaronder aanranding van de eerbaarheid van een minderjarige die de leeftijd van zestien jaar nog niet had bereikt. Deze feiten zouden zijn gepleegd in België tussen mei 2001 en februari 2004 jegens zijn kleindochter. Na afloop van een onderzoek heeft de raadkamer van de Rechtbank van eerste aanleg van Bergen (België) bij beschikking beslist om M niet naar een vonnisgerecht te verwijzen omdat er onvoldoende bezwaren tegen hem waren (hierna: «beschikking van buitenvervolginstelling»). De kamer van inbeschuldigingstelling van het Hof van Beroep van Bergen heeft bij arrest van 21 april 2009 de beschikking van buitenvervolginstelling bevestigd. Het tegen dit arrest ingestelde beroep is bij arrest van het Hof van Cassatie (België) van 2 december 2009 verworpen.

Ondertussen was, parallel aan het onderzoek op het Belgische grondgebied en nadat de schoondochter op 23 november 2006 aangifte had gedaan bij de Italiaanse politie, ter zake van dezelfde feiten een strafrechtelijke procedure tegen M ingeleid bij de verwijzende rechter. Na een onderzoek dat in wezen een herhaling vormde van het onderzoek in België heeft de rechter van de preliminaire zitting van de verwijzende rechtbank M. verwezen naar de meervoudige kamer van deze rechterlijke instantie om zich ter terechtzitting te verantwoorden. M. heeft zich dan beroepen op het arrest van 2 december 2009 van het Belgische Hof van Cassatie en op het beginsel *ne bis in idem*.

De verwijzende rechter stelde daarop het Hof de vraag of een onherroepelijk vonnis tot buitenvervolginstelling door een rechterlijke instantie van een Lidstaat van de Europese Unie die partij is bij de Overeenkomst ter uitvoering van het te Schengen gesloten akkoord (SUO), dat is geweest na een uitvoerig onderzoek in het kader van een procedure die kan worden heropend

ingeval nieuwe bewijzen aan het licht komen, in de weg staat aan de inleiding of behandeling van een procedure ter zake van dezelfde feiten en tegen dezelfde persoon in een andere overeenkomstsluitende Staat.

Het Hof oordeelde dat artikel 54 SUO aldus moet worden uitgelegd dat een beschikking houdende dat er geen grond is om de verdachte naar een vonnisgerecht te verwijzen die, in de overeenkomstsluitende Staat waar deze beschikking is geweest, in de weg staat aan hernieuwde vervolging van de persoon op wie de beschikking betrekking heeft ter zake van dezelfde feiten, tenzij nieuwe bezwaren tegen hem aan het licht komen, moet worden beschouwd als een beslissing die een onherroepelijk vonnis in de zin van dat artikel inhoudt en dientengevolge in de weg staat aan hernieuwde vervolging van dezelfde persoon ter zake van dezelfde feiten in een andere overeenkomstsluitende Staat. **De Belgische regering had een tegengesteld standpunt ingenomen.**

Energie

[Arrest van het Hof van 10 september 2014, Vilniaus energija, C-423/13 \(Litouwen\)](#)

In het kader van een geding tussen „Vilniaus energija” en de “metrologijos inspekcija” (metrologische inspectie van Litouwen) besliste de hoogste bestuursrechter van Litouwen zich tot het HJEU te wenden inzake een beroep tot nietigverklaring van een door bedoelde inspectie vastgesteld besluit inzake het gebruik van meetresultaten van watermeters die zijn aangesloten op een apparaat voor gegevensoverdracht op afstand.

De metrologische inspectie stelde immers vast dat de meetresultaten van die meter niet op afstand mochten worden overgedragen, aangezien er geen metrologische verificatie van de gehele installatie – zijnde de watermeter en het apparaat voor gegevensoverdracht op afstand – was verricht. Volgens het nationale recht van Litouwen is het gebruik van een watermeter die gekoppeld is aan een apparaat voor telemeting met behulp waarvan de gegevens over waterverbruik op afstand worden overgedragen en voor facturering worden gebruikt, niet toegelaten zolang de installatie niet metrologisch is geverifieerd, zelfs indien de watermeter voldoet aan de voorschriften van Richtlijn 2004/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 31 maart 2004 betreffende meetinstrumenten (Richtlijn 2004/22/EG). Het Hof werd dan ook verzocht uitspraak te doen over de verenigbaarheid van die nationale regeling en praktijk met artikel 34 VWEU en met genoemde Richtlijn. Het Hof besliste in twee keer te antwoorden.

Het Hof beantwoordde eerst de vraag over de warmwatermeters. Het bracht daarbij in herinnering dat artikel 8 van Richtlijn 2004/22/EG bepaalt dat de lidstaten in beginsel niet mogen

beletten dat een meetinstrument waarop de CE-markering en de aanvullende metrologische markering zijn aangebracht (nadat werd vastgesteld dat het voldoet aan alle voorschriften van die Richtlijn), in de handel wordt gebracht en/of in gebruik wordt genomen. Enkel in de gevallen als bedoeld in de Richtlijn mogen de lidstaten bijkomende nationale voorwaarden stellen aan meetinstrumenten die conform zijn. Volgens het Hof gaat het bij een nationale regeling en praktijk zoals die in het hoofdgeding echter niet om gevallen als bedoeld in genoemde bepaling.

In de tweede plaats heeft het Hof in herinnering gebracht dat de apparaten voor gegevensoverdracht op afstand niet binnen de werkingssfeer van de Richtlijn vallen en dat het voorliggende geval daarom moet worden geanalyseerd in het licht van de bepalingen van het VWEU inzake het vrije verkeer van goederen. Het Hof heeft vastgesteld dat een nationale regeling en praktijk die in andere lidstaten wettig vervaardigde apparaten voor gegevensoverdracht op afstand onderwerpen aan een metrologische verificatie, de toegang tot de markt van de lidstaat van invoer beperken. Een dergelijke maatregel kan slechts worden gerechtvaardigd door één van de in artikel 36 VWEU genoemde gronden van algemeen belang of door één van de in de rechtspraak van het Hof erkende dwingende vereisten, op voorwaarde onder meer dat die maatregel geschikt is om de verwezenlijking van het nagestreefde doel te waarborgen en niet verder gaat dan nodig is om dat doel te bereiken.

In het onderhavige geval hebben de in het hoofdgeding aan de orde zijnde nationale regeling en praktijk weliswaar de bescherming van de consument tot doel. De bescherming van de consument is een legitiem belang en kan in beginsel een rechtvaardigingsgrond vormen voor beperkingen van de door het Verdrag gewaarborgde fundamentele vrijheden, maar toch gaan deze nationale regeling en praktijk verder dan nodig is om die doelstelling te bereiken. Volgens het Hof kon die doelstelling worden bereikt met minder beperkende maatregelen dan die welke volgen uit de genoemde nationale regeling

Derhalve heeft het Hof geoordeeld dat artikel 34 VWEU en Richtlijn 2004/22/EG aldus moeten worden uitgelegd dat zij in de weg staan aan een nationale regeling en praktijk zoals die welke in het hoofdgeding aan de orde zijn. **België verdedigde een standpunt dat overeenstemt met de beslissing van het Hof.**

Milieu

[Arrest van het Hof van 9 april 2014, Stad Ottignies-Louvain-la-Neuve, C-225/13 \(België, Raad van State\)](#)

Het hoofdgeding betreft de vergunning tot exploitatie en inrichting van een centrum voor technische ingraving van ongevaarlijk huishoudelijk en bedrijfsafval dat sinds 1958 te Mont-Saint-Guibert wordt geëxploiteerd. In mei 2003 heeft de onderneming Page, thans Shanks SA, een verzoek om een „enige vergunning” ingediend om de bedrijfsactiviteiten voort te zetten en diverse aanpassingen te doen aan het centrum voor technische ingraving. Een vergunning is in december 2003 afgegeven door het gemeentebestuur van Mont-Saint-Guibert en in enigszins gewijzigde vorm later door de Waalse regering bekrachtigd bij Ministerieel Besluit van 10 mei 2004, waartegen beroep tot nietigverklaring is ingesteld bij de verwijzende rechter. De verwijzende rechter twijfelt eraan of het Decreet van de Waalse regering van 27 juni 1996 betreffende de afvalstoffen, op grond waarvan de vergunning is afgegeven, in overeenstemming is met het Unierecht. Het Decreet van 1996 laat immers de exploitatie toe van stortplaatsen op locaties die niet worden genoemd in het afvalbeheersplan en die dus niet voortvloeien uit milieunormen.

De verwijzende rechter wenst te vernemen of artikel 7, lid 1 van Richtlijn 75/442/EEG van de Raad van 15 juli 1975 betreffende afvalstoffen (Richtlijn 75/442/EEG) aldus moet worden uitgelegd dat een afvalbeheersplan in de zin daarvan kan worden aangemerkt als een nationale wettelijke bepaling als die in het hoofdgeding. Het Hof heeft echter geoordeeld dat een nationale wettelijke bepaling als die in het hoofdgeding, geen afvalbeheersplan is in de zin van artikel 7 van de Richtlijn. **De Belgische Regering had hetzelfde standpunt verdedigd.**

Het feit dat Richtlijn 75/442/EEG niet van toepassing is, staat echter niet in de weg aan het feit dat het Hof de verwijzende rechter alle uitleggingsgegevens verschaft die nuttig kunnen zijn voor de beslechting van de bij hem aanhangige zaak. Daarop oordeelde het Hof dat artikel 8 van Richtlijn 1999/31/EG van de Raad van 26 april 1999 betreffende het storten van afvalstoffen zich niet verzet tegen een dergelijke nationale wettelijke bepaling, die haar rechtsgrondslag kan vinden in artikel 14 van die Richtlijn en van toepassing kan zijn op stortplaatsen waarvoor een vergunning is verleend of stortplaatsen die op de datum van omzetting van de Richtlijn reeds in gebruik zijn, mits is voldaan aan de andere in artikel 14 genoemde voorwaarden, hetgeen ter beoordeling staat van de verwijzende rechter.

Arrest van het Hof van 4 september 2013, Sofia Zoo, C-532/13 (Hongarije)

In deze zaak diende het Hof zich uit te spreken over de uitlegging van artikel 11, lid 2, *sub* a en b van Verordening (EG) nr. **338/97** inzake de bescherming van in het wild levende dieren en plantensoorten door controle op het desbetreffende handelsverkeer (Verordening 338/97). Artikel 11, lid 2, *sub* a van die Verordening bepaalt dat indien wordt bewezen dat een vergunning of certificaat werd afgegeven aan de hand van de foute veronderstelling dat aan de voorwaarden voor afgifte was voldaan, die vergunning of dat certificaat als nietig wordt beschouwd. Artikel 11, lid 2, *sub* b bepaalt dat specimens die zich op het grondgebied van een lidstaat bevinden en waarvoor dat soort documenten werd opgemaakt, door de bevoegde autoriteiten van die lidstaat in beslag worden genomen en kunnen worden verbeurdverklaard. De interpretatievraag stelde zich naar aanleiding van de inbeslagname en verbeurdverklaring van een lading uit Afrika afkomstige specimens van wilde dieren, nadat de invoervergunning waarmee deze dieren werden vervoerd, werd nietig verklaard.

Volgens de zoo die tegen die inbeslagname en verbeurdverklaring opkwam, had de nietigheid van de invoervergunning slechts betrekking op een deel van de specimens en konden ook enkel die specimens in beslag worden genomen en verbeurdverklaard. Het Hof deelde die mening, **net zoals de Belgische regering**. Het Hof baseerde zich daarbij zowel op de algemene opzet als op de nagestreefde doelstellingen van Verordening 338/97.

De algemene opzet van Verordening 338/97 is dat bepaalde specimens slechts in de Unie kunnen worden binnengebracht indien de nodige controles zijn verricht en vooraf een invoervergunning is voorgelegd. Uit de bewoordingen van de Verordening blijkt dat er één enkele invoervergunning kan worden afgegeven voor verscheidene specimens van verschillende soorten dieren die deel uitmaken van eenzelfde lading. De bevoegde autoriteit dient bijgevolg de situatie van elk van de betrokken specimens aan een diepgaand en afzonderlijk onderzoek te onderwerpen. Indien de invoervergunning nietig is voor zover zij betrekking heeft op de specimens die niet voldoen aan de toekenningsvoorwaarden van de Verordening, dan doet dat niets af aan de geldigheid van de vergunning met betrekking tot de specimens die wel aan de voorwaarden voldoen. Het Hof voegde daaraan toe dat een tegengestelde interpretatie zou leiden tot een willekeurig en discriminatoir systeem.

Daarnaast heeft Verordening 338/97 tot doel een zo volledig mogelijke bescherming te verzekeren van in het wild levende dier- en plantensoorten. Volgens het Hof wordt de verwezenlijking van die doelstelling niet in gevaar gebracht door de interpretatie die het Hof voorstaat. De Verordening voorziet namelijk in voldoende beschermingsmiddelen voor zowel de specimens die niet voldoen aan de toekenningsvoorwaarden van de Verordening als voor de

specimens die wel aan de voorwaarden voldoen. De lidstaat waar de betrokken specimens zich bevinden, moet dus enkel de specimens waarop de nietigheidsgrond van de invoervergunning werkelijk van toepassing is in beslag nemen en kan enkel die specimens verbeurdverklaren.

[Arrest van het Hof van 2 oktober 2014, Orgacom, C-254/13 \(België – Hof van Beroep te Brussel\)](#)

Orgacom, een in het Vlaamse Gewest gevestigde onderneming die gespecialiseerd is in de productie van organische meststoffen, voert mest in vanuit het Waalse Gewest en Nederland. De onderneming verkoopt deze meststoffen na verwerking in andere lidstaten van de Europese Unie.

Overeenkomstig de Vlaamse wetgeving is de invoer van meststoffen onderworpen aan een fiscale heffing. Orgacom heeft deze heffingen in rechte aangevochten omdat het volgens haar zou gaan om door artikel 30 VWEU verboden heffingen van gelijke werking als een douanerecht dan wel om door artikel 110 VWEU verboden interne discriminerende belastingen. Die twee bepalingen zijn niet cumulatief toepasselijk, waardoor de heffing tot één van beide categorieën moet behoren. Het Hof van beroep te Brussel stelde over dit probleem een prejudiciële vraag. In zijn beslissing stelde het Hof, **anders dan het door België verdedigde standpunt**, dat artikel 30 VWEU in de weg staat aan een invoerheffing zoals die welke in deze zaak aan de orde is.

Met betrekking tot de kwalificatie van de maatregel wees het Hof er eerst en vooral op dat het wel degelijk een heffing van gelijke werking als een douanerecht betreft omdat de in het geding zijnde heffing wordt toegepast bij het overschrijden van de grens van het Vlaamse Gewest en omdat elke eenzijdig opgelegde geldelijke last, hoe gering ook en ongeacht de benaming en de structuur, die wegens grensoverschrijding op goederen wordt geheven, een heffing van gelijke werking is in de zin van de artikelen 28 en 30 VWEU.

Daarmee **verwerpt het Hof de redenering van de Belgische regering**, die argumenteerde dat de heffing integrerend deel uitmaakt van een algemeen stelsel van binnenlandse belastingen waardoor nationale producten en ingevoerde producten stelselmatig en volgens dezelfde criteria worden getroffen. De redenering van de Belgische regering en de beoordeling vanuit de invalshoek van artikel 110 VWEU werd niet gevolgd. Het Hof stelde immers vast dat niet alleen de grensoverschrijding moet worden aangemerkt als het feit op basis waarvan de in geding zijnde heffing wordt toegepast, maar ook het feit dat de twee heffingen niet in dezelfde verhandelingsfase worden toegepast.

Tot slot heeft het Hof eraan herinnerd dat douanerechten en heffingen van gelijke werking als douanerechten verboden zijn, ongeacht het doel waarmee zij werden ingevoerd of de bestemming van de opbrengst ervan.

Fiscaliteit

[Arrest van het Hof van 13 maart 2014, Jetair, C-599/12 \(België, Rechtbank van eerste aanleg te Brugge\)](#)

Jetair is een Belgische vennootschap die btw-plichtig is voor haar activiteiten als reisbureau en maakt sinds 1 februari 2009 deel uit van de groep “Travel4you”. Sedert 1 december 1977 zijn de diensten van reisbureaus in België onderworpen aan de btw. Richtlijn 77/388/EEG van de Raad van 17 mei 1977 betreffende de harmonisatie van de Wetgevingen der lidstaten inzake omzetbelasting — Gemeenschappelijk stelsel van belasting over de toegevoegde waarde: uniforme grondslag (« zesde btw-Richtlijn ») bevat een *standstill*-clausule. Overeenkomstig die clausule mogen de lidstaten een aantal door de Richtlijn vrijgestelde handelingen (limitatieve lijst) blijven belasten indien zij de betrokken handelingen op 1 januari 1978 reeds belastten. De lijst bevat « diensten van reisbureaus die in naam en voor rekening van de reiziger handelen, voor reizen buiten de Gemeenschap.» De *standstill*-clausule is opgenomen in de huidige btw-Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde.

Jetair en “Travel4you” waren van oordeel dat reizen buiten de Unie niet aan de btw onderworpen waren en vroegen een terugbetaling voor de betaalde btw van deze reizen. Voor 1 december 1977 waren die reizen vrijgesteld van btw, waarbij verzoeksters van oordeel waren dat de overgangsbepaling in de Zesde Richtlijn de Belgische wetgever niet toestond de Wet te wijzigen vlak voor de inwerkingtreding van die Richtlijn in een zin die de Richtlijn doorkruist. De verwijzende rechter twijfelde over de beslissing in de hoofdgedingen en de beslissing van de Belgische wetgever om deze diensten te belasten en stelde het Hof hieromtrent 5 prejudiciële vragen.

Met de twee eerste vragen wenst de verwijzende rechter van het Hof te vernemen of, ondanks de *standstill*-clausule, een lidstaat handelingen van reisbureaus buiten de Unie al aan btw kon onderwerpen tijdens de omzettingstermijn van de zesde btw-Richtlijn. Het Hof herinnert er eerst aan dat tijdens de omzettingstermijn van een Richtlijn, die ingaat op de datum van kennisgeving van de Richtlijn aan de lidstaat, de lidstaten zich dienen te onthouden van maatregelen die de verwezenlijking van het door deze Richtlijnen voorgeschreven doel ernstig in gevaar kunnen brengen. **Zoals de Belgische regering had geopperd**, heeft het Hof geoordeeld

dat de goedkeuring tot wijziging van de Belgische wetgeving die in het hoofdgeding aan de orde is, deze regel niet schendt.

Wat de derde vraag betreft, **stelt het Hof de Belgische regering opnieuw in het gelijk.** De Belgische regering had de mogelijkheid om af te wijken van de vrijstelling in de btw-Richtlijn mits inachtneming van de *standstill*-verplichting. Diensten van reisbureaus met betrekking tot reizen buiten de Unie onderwerpen aan btw was mogelijk gezien deze reeds voor 1 januari 1978 werden belast en dit doorkruist de zin van de Richtlijn niet.

In zijn antwoord op de vierde vraag erkent het Hof dat door de *standstill*-clausule verschillen ontstaan tussen het stelsel van de lidstaten. Toch voegt het Hof eraan toe dat de verschillen die blijven bestaan vanwege de noodzakelijke handhaving van een overgangsregeling, niet in strijd zijn met het Unierecht, zolang de wetgever van de Unie geen definitieve regeling voor de vrijstellingen heeft vastgesteld. **Deze positie werd ook door de Belgische regering verdedigd.**

Met betrekking tot de vijfde vraag oordeelt het Hof dat voor diensten die betrekking hebben op reizen buiten de Unie, de reisbureaus zich niet in een vergelijkbare situatie bevinden als tussenpersonen. Derhalve besluit het Hof, **zoals de Belgische regering had geopperd**, dat het gelijkheidsbeginsel, het evenredigheidsbeginsel en het beginsel van fiscale neutraliteit, niet wordt geschonden door reisbureaus anders te behandelen als tussenpersonen wat betreft reizen buiten de Unie.

[Arrest van 11 september 2014, Verest en Gerards, C-489/13 \(Grondwettelijk Hof, België\)](#)

Deze zaak betreft de fiscale behandeling in België van een in Frankrijk gelegen onroerend goed in een geding tussen de echtgenoten Verest-Gerards, Belgische ingezetenen, en de Belgische staat. De echtgenoten vochten de heffing aan van een inkomstbelasting die door de Belgische belastingadministratie werd geheven op dit onroerend goed dat werd aangekocht als hun tweede verblijf.

Volgens deze belastingplichtigen vormt de verschillende fiscale behandeling van een niet-verhuurd onroerend goed, ongeacht of het in Frankrijk of in België is gelegen, een inbreuk op het vrij verkeer van kapitaal. Inkomsten van een onroerend goed dat in België is gelegen, worden immers bepaald op het kadastraal inkomen. Inkomsten van een onroerend goed dat in een andere lidstaat is gelegen worden daarentegen bepaald op de huurwaarde. Overeenkomstig het tussen België en Frankrijk gesloten dubbelbelastingverdrag worden de onroerende inkomsten

van dat goed uitsluitend in Frankrijk belast. Alle onroerende inkomsten van Belgische ingezetenen worden in aanmerking genomen bij de bepaling van het belastingtarief dat van toepassing is op hun in België belastbare inkomsten. Nu is het zo dat het kadastraal inkomen doorgaans lager is dan de huurwaarde. De verwijzende rechter wenst te vernemen of het als gevolg daarvan mogelijk is dat de belastbare inkomsten van Belgische ingezetenen die eigenaar zijn van een in een andere lidstaat dan België gelegen niet-verhuurd onroerend goed, worden onderworpen aan een hoger belastingtarief dan het tarief dat geldt voor deze inkomsten van deze ingezetenen die een vergelijkbaar goed in België hebben.

Het Hof antwoordde, **in tegenstelling tot het standpunt van de Belgische regering**, dat een zodanig verschil in behandeling een beperking vormt van het vrij verkeer van kapitaal. Bovendien stelt het Hof vast dat, hoewel de onroerende inkomsten van in Frankrijk gelegen goederen belastbaar zijn in Frankrijk, overeenkomstig het Frans-Belgische dubbelbelastingverdrag, ze toch in de belastbare grondslag van de belastingplichtige kunnen worden opgenomen met toepassing van een „progressievoorbehoud”. Aangezien dat voorbehoud tot doel heeft te vermijden dat er een verschil in fiscale behandeling van belastingplichtigen ontstaat naargelang ze eigenaar zijn van in België of in het buitenland gelegen goederen, leidt het Hof hieruit af dat de situaties vergelijkbaar zijn. **Aangezien de Belgische regering geen rechtvaardigingsgrond heeft ingeroepen**, heeft het Hof geoordeeld dat dit verschil in behandeling in strijd is met het vrij verkeer van kapitaal.

[Arrest van 9 oktober 2014, Gielen, C-299/13 \(Grondwettelijk Hof, België\)](#)

Mevr. Gielen werd gevraagd de Belgische belasting op aandelen aan toonder te betalen nadat ze had voldaan aan de wettelijke verplichting die erin bestaat haar effecten aan toonder om te zetten in effecten op naam. Mevr. Gielen heeft de rechtmatigheid van deze belasting aangevochten bij het Grondwettelijk Hof. Zij was immers van oordeel dat deze belasting in strijd is met het verbod op een indirecte belasting op het bijeenbrengen van kapitaal, zoals bepaald in artikel 5, lid 2 van Richtlijn 2008/7/EG van de Raad van 12 februari 2008 betreffende de indirecte belastingen op het bijeenbrengen van kapitaal Richtlijn 2008/7/EG), omdat de omzetting van de effecten aan toonder verplicht is.

Op de vraag van het Grondwettelijk Hof antwoordde het Hof dat de betrokken belasting wel degelijk een indirecte belasting is die is verboden overeenkomstig artikel 5, lid 2, van Richtlijn 2008/7/EG. **Anders dan het Koninkrijk België had gesteld** en zelfs als deze bepaling niet uitdrukkelijk verwijst naar de omzetting van effecten, maakt deze verrichting, die in België bij wet is verplicht, integrerend deel uit van de uitgifte van effecten zoals bepaald in artikel 5, lid 2, a) van Richtlijn 2008/7/EG.

Verder **verwierp** het Hof ook **de door het Koninkrijk België aangevoerde mogelijkheid** waarin artikel 6, lid 1, van Richtlijn 2008/7/EG voorziet om een belasting op de overdracht van effecten te heffen. Aangezien er geen sprake is van een overdracht van een effect van een eerste houder op een tweede houder, kan het mechanisme in kwestie niet met deze uitzondering worden gelijkgesteld.

Vrij verkeer van werknemers

[Arrest van het Hof van 30 april 2014, Orde van architecten C-365/13, \(België – Raad van State\)](#)

De Orde van architecten stelde een beroep in tot nietigverklaring van een Belgische Wet die bepaalt dat de burger van een Staat die partij is bij de EER-overeenkomst en die houder is van een architectendiploma het beroep van architect kan uitoefenen in België, ook als hij niet beschikt over een aanvullend certificaat waarmee hij in zijn lidstaat van herkomst toegang krijgt tot het beroep. De Raad van State heeft aan het HJEU gevraagd om uitspraak te doen over het standpunt van de Orde van architecten. De Orde is van oordeel dat België aan een houder van een architectendiploma aanvullende verplichtingen kan opleggen om toegang te krijgen tot het beroep van architect.

Vooreerst brengt het Hof in herinnering dat Richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties (Richtlijn 2005/36/EG) tot doel heeft om de houder van een beroepskwalificatie die hem in de lidstaat van oorsprong toegang geeft tot een gereguleerd beroep, in de ontvangende lidstaat toegang te bieden tot hetzelfde beroep. Dit moet de persoon in staat stellen dat beroep onder dezelfde voorwaarden uit te oefenen als de eigen onderdanen van deze lidstaat. Het Hof stelt verder dat wat met name het beroep van architect betreft, de Richtlijn voorziet in een automatische erkenning van opleidingstitels op basis van een coördinatie van de minimumopleidingseisen.

Volgens de rechtspraak van het Hof staat een dergelijke automatische erkenning van opleidingstitels voor de ingezetenen van landen die partij zijn bij de EER-overeenkomst, eraan in de weg dat de ontvangende lidstaat de toegang tot het beroep van architect afhankelijk stelt van aanvullende voorwaarden. Derhalve en **in lijn met het standpunt dat de Belgische Regering verdedigde**, oordeelt het Hof dat de artikelen 21, 46 en 49 van de Richtlijn 2005/36/EG en de Uitvoeringsbijlagen V en VI aldus moeten worden uitgelegd dat zij zich ertegen verzetten dat de ontvangende lidstaat aanvullende beroepskwalificaties oplegt om het beroep van architect te mogen uitoefenen.

Vrij verkeer van diensten

Arrest van het Hof van 30 april 2014, C-390/12, Pflieger e.a. (Oostenrijk Autriche)

Deze zaak gaat over de betwisting van de inbeslagneming door de Oostenrijkse autoriteiten van kansspelautomaten om reden dat ze werden geëxploiteerd zonder vergunning en bijgevolg verboden waren door de Oostenrijkse federale Wet op de kansspelen van 28 november 1989.

Volgens het Hof van Justitie vormt het vereiste van een vergunning een belemmering van het vrij verrichten van diensten (artikel 56 VWEU). Bedoelde belemmering kan een rechtvaardiging vinden in dwingende redenen van algemeen belang, zoals de bescherming van de consument, fraudebestrijding en het doel te voorkomen dat burgers tot geldverkwisting door gokken worden aangespoord. De aangevoerde doelstellingen van de Oostenrijkse regeling die in het hoofdgeding aan de orde is, worden in de rechtspraak aanvaard als rechtvaardigingsgrond.

Het is echter zo dat het aan de nationale rechter staat om vast te stellen welke doelstellingen daadwerkelijk worden nagestreefd. In het hoofdgeding oordeelt de nationale rechter dat de Oostenrijkse autoriteiten niet hebben aangetoond dat criminaliteit en/of gokverslaving daadwerkelijk een substantieel probleem vormden. De nationale rechter lijkt voorts van mening dat de loutere doelstelling erin bestaat de inkomsten van de Staat te maximaliseren. Het Hof van Justitie aanvaardt een dergelijke rechtvaardigingsgrond echter niet voor een beperking van de vrijheid van dienstverrichting. Dientengevolge is de betrokken nationale regeling onverenigbaar met artikel 56 VWEU.

Bovendien kan de vraag worden gesteld of Oostenrijk de artikelen 15 tot 17 van het Handvest van de grondrechten inzake de vrijheid van beroep, de vrijheid van ondernemerschap en het recht op eigendom naleeft. **In tegenstelling tot het standpunt van de Belgische Staat** is het Hof van oordeel dat de rechtvaardiging van een belemmering van het vrij verrichten van diensten in overeenstemming moet zijn met de door het Handvest gewaarborgde grondrechten waarvan het Hof de eerbiediging verzekert. Aangezien is vastgesteld dat de Oostenrijkse wetgeving in strijd is met artikel 56 VWEU, is het Hof van mening dat deze wetgeving bijgevolg ook in strijd is met de artikelen 15 tot 17 van het Handvest.

Beschikking van het Hof van 30 april 2014, Intelcom Service, C-600/13 (Italië)

In Italië verkocht de heer Marvulli een onroerend goed aan de vennootschap Intelcom Service (Intelcom). In de overeenkomst stond dat deze verkoop moest worden overgeschreven in het kadastraal register. De Italiaanse administratie weigerde de overschrijving uit te voeren met

als reden dat de overeenkomst niet in de vorm van een authentieke akte was opgemaakt. Intelcom heeft vervolgens een vordering wegens contractuele en buitencontractuele aansprakelijkheid ingesteld om de heer Marvulli te laten veroordelen tot vergoeding van de schade die zij meende te hebben geleden als gevolg van bedoelde weigering. De Italiaanse rechter aan wie het geschil was voorgelegd, oordeelde dat de Italiaanse Wetgeving in een monopolie voorziet ten aanzien van notarissen met betrekking tot het opstellen en het authentiek verklaren van akten van verkoop van onroerende goederen. Naar het oordeel van de Italiaanse rechter was er een mogelijke onverenigbaarheid van dit monopolie met de artikelen 34, 35, 37, 56 en 60 VWEU en met Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt. De verwijzende rechter wenste te vernemen hoe deze nationale regeling in het licht van de bepalingen van het Unierecht moest worden uitgelegd.

Zoals de Belgische regering had geopperd, oordeelde het Hof dat het verzoek om een prejudiciële beslissing kennelijk niet-ontvankelijk was om de reden dat de verwijzende rechter niet had toegelicht in welke zin de beweerde onverenigbaarheid van de nationale regeling met het Unierecht een gevolg kon hebben voor de contractuele en buitencontractuele aansprakelijkheid van een particulier. De vraag van de verwijzende rechter bleek irrelevant te zijn voor de oplossing van het hoofdgeding.

Arrest van het Hof van 12 juni 2014, Digibet, C-156/13 (Duitsland)

Het Hof werd gevraagd om na te gaan of artikel 56 VWEU (vrij verkeer van diensten) zich verzette tegen de kansspelregelgeving die tijdelijk van toepassing was in één van de Duitse deelstaten, omdat die regelgeving minder strikt was dan die die in de andere Duitse deelstaten van toepassing was.

Het Hof erkende dat dergelijke kansspelregelgeving het vrije dienstenverkeer beperkte, maar voegde hieraan toe dat dergelijke beperkingen volgens zijn vaste rechtspraak alsnog kunnen worden gerechtvaardigd door bepaalde dwingende redenen van algemeen belang. Een beroep op deze dwingende redenen is enkel mogelijk indien de regelgeving tevens de proportionaliteitstoets doorstaat. De verwijzende rechter wist echter niet of deze regelgeving geschikt was om de beoogde doelstelling van de maatregel te bereiken en niet verder ging dan noodzakelijk om dat doel te bereiken.

Het Hof verduidelijkte ten eerste dat de Unie op grond van artikel 4, lid 2 VEU verplicht is om de verdeling van de bevoegdheden tussen de deelstaten te respecteren. Vervolgens oordeelde het, **net zoals verdedigd door de Belgische regering**, dat zelfs indien de

kansspelregelgeving van één van de Duitse deelstaten “*de coherentie van de betrokken regeling als geheel kan aantasten*”, een dergelijke aantasting beperkt zou geweest zijn in de tijd en in de ruimte. Volgens het Hof kwam de geschiktheid van de kansspelregelgeving in de andere Duitse deelstaten hierdoor niet in het gedrang. Bijgevolg doorstond de kansspelregelgeving die ter discussie stond de evenredigheidstest, al voegde het Hof hieraan toe dat het niettemin aan de nationale rechter stond om dit *in concreto* te beoordelen.

Arrest van het Hof van 22 oktober 2014, C-344/13 & C-367/13, Blanco en Fabretti (Italië)

Tegen de Italiaanse belastingadministratie liepen verschillende zaken van belastingplichtingen met betrekking tot de fiscale behandeling van prijzengeld uit kansspelen dat buiten Italië is gewonnen. Volgens de Italiaanse Wetgeving worden deze prijzen als andere inkomsten tot de heffingsgrondslag van de inkomstenbelasting gerekend. Vergelijkbaar in Italië gewonnen prijzengeld wordt daarentegen aan de bron ingehouden en is dus niet aan de inkomstenbelasting onderworpen. Een Italiaanse rechter verzocht het Hof dan ook om een prejudiciële beslissing over de vraag of dit verschil in fiscale behandeling tussen prijzengeld uit kansspelen, naargelang het in of buiten Italië is gewonnen, een beperking vormt van het vrij verrichten van diensten.

Het Hof stelde eerst vast dat, door het voordeel van een vrijstelling van de inkomstenbelasting voor te behouden aan in het land gewonnen prijzengeld, een verplaatsing naar een andere lidstaat om daar aan kansspelen deel te nemen minder aantrekkelijk wordt. Hieruit leidde het Hof af dat een dergelijk verschil in behandeling van duidelijk discriminerende aard is.

Vervolgens merkte het Hof op dat een discriminerende beperking enkel verenigbaar is met het Unierecht indien zij onder een uitdrukkelijke afwijking valt die beoogt de openbare orde, de openbare veiligheid of de volksgezondheid te waarborgen. Het komt aan de nationale rechter toe om na te gaan of de nationale wettelijke regeling daadwerkelijk een doelstelling nastreeft die overeenstemt met een van de bovengenoemde rechtvaardigingsgronden, rekening houdend met de aanwijzingen van het Hof en mits inachtneming van het evenredigheidsbeginsel.

Wat de rechtvaardigingsgrond *in casu* betreft, merkt het Hof op dat de uitsluiting van het voorrecht van een belastingvrijstelling van in het buitenland gewonnen prijzengeld, algemeen en daardoor onevenredig is, ongeacht de door de nationale Wettelijke regeling nagestreefde doelstelling.

Tot slot verwerpt het Hof dat “gokzucht” wordt ingeroepen als rechtvaardiging van een dergelijke regeling aangezien de belastingvrijstelling van in Italië gewonnen prijzengeld er veeleer

op gericht is spelers ertoe aan te zetten om deel te nemen aan kansspelen. **De Belgische regering nam een tegengesteld standpunt in.**

Financiële markten

Arrest van het Hof van 11 september 2014, Gruslin, C-88/13 (België-Hof van Cassatie)

De heer Gruslin, een in België woonachtige Belg, had in een Luxemburgs gemeenschappelijk beleggingsfonds belegd door rechtstreeks bij Citibank Luxembourg op de deelbewijzen in te tekenen. Toen Citibank Luxembourg alle zakenrelaties met de heer Gruslin beëindigde en zij van hem geen specifieke instructies ontving omtrent zijn deelbewijzen, schreef zij deze in op zijn naam in het door de emittent bijgehouden register van houders van deelbewijzen. De heer Gruslin verzocht de Belgische instelling van de groep Citibank (Beobank) om hem de certificaten van de deelbewijzen op naam in België af te geven. Beobank weigerde dit omdat de deelbewijzen rechtstreeks bij Citibank Luxembourg waren aangekocht en dat zij niet voorkwamen in het door haar bijgehouden dossier. In het kader van de daaruit voortvloeiende gerechtelijke procedure besloot het Belgische Hof van Cassatie een vraag aan het Hof te stellen over de draagwijdte van artikel 45 van Richtlijn 2009/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende bepaalde instellingen voor collectieve belegging in effecten (ICBE-Richtlijn). De vraag rees immers of de krachtens die Richtlijn opgelegde verplichting, die erin bestond dat de aangewezen instelling zorg moest dragen voor de uitkeringen aan de deelnemers in elke lidstaat waar het beleggingsfonds zijn producten verhandelde, mede betrekking had op de afgifte aan de deelnemers van certificaten van deelbewijzen op naam van dat fonds.

Voor het Hof is het antwoord op deze vraag ontkennend. Het Hof oordeelde dat uit de bewoordingen van artikel 45 van de ICBE-Richtlijn blijkt dat de aangewezen instelling slechts zorg hoeft te dragen voor de uitkeringen aan de deelnemers, de inkoop van of terugbetaling op de rechten van deelneming en de verspreiding van informatie. Verder merkte het Hof op dat de Richtlijn niet voorschrijft in welke vorm de rechten van deelneming in een ICBE moeten worden belichaamd, hoe de rechten moeten worden bewaard en in het verkeer moeten worden gebracht en evenmin met welke middelen de eigendom ervan moet worden aangetoond. Bijgevolg heeft de aangewezen instelling geen andere verplichting inzake deze gebieden dan de deelnemers dienaangaande te informeren. **België verdedigde een aan de beslissing van het Hof tegengesteld standpunt.**

Sociaal beleid

[Arrest van het Hof van 16 januari 2014, C-429/12, ÖBB-Infrastruktur AG \(Oostenrijk\)](#)

Volgens de Oostenrijkse regeling is de bepaling van de peildatum voor overgang naar de volgende salaristrap onderworpen aan een dertigjarige verjaringstermijn, die ingaat vanaf het sluiten van de overeenkomst waarin deze peildatum is vastgelegd. De verwijzende rechter stelde de conformiteit van deze dertigjarige verjaringstermijn met het in het Unierecht neergelegde gelijkwaardigheidsbeginsel en het doeltreffendheidsbeginsel in vraag. Daarnaast rezen vragen over het vertrekpunt van de verjaringstermijn.

Volgens het Hof kan uit het feit dat de verjaringstermijn onafhankelijk geldt van het feit of een schending van het Unierecht dan wel van het nationale recht wordt aangevoerd, worden afgeleid dat het gelijkwaardigheidsbeginsel is nageleefd. Wat het doeltreffendheidsbeginsel betreft, is het Hof van oordeel dat de dertigjarige verjaringstermijn een redelijke vervaltermijn vormt. **België had het Hof er enkel op attent gemaakt dat, overeenkomstig het doeltreffendheidsbeginsel, verjaringstermijnen met inachtneming van het rechtszekerheidsbeginsel moeten worden vastgesteld.**

Tot slot stelt het Hof dat het vertrekpunt van een verjaringstermijn een aangelegenheid van het nationale recht is.

[Arrest van het Hof van 27 februari 2014, Lyreco Belgium NV, C-588/12 \(België – Arbeidsrechtbank Antwerpen\)](#)

In België heeft de werknemer die tijdens een ouderschapsverlof is ontslagen, recht op een forfaitaire beschermingsvergoeding gelijk aan zes maanden loon. Mevrouw Rogiers werkte sinds 3 januari 2005 als voltijds werknemer voor Lyreco in het kader van een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur. Bij aangetekende brief van 27 april 2009 beëindigde Lyreco de arbeidsovereenkomst, de dag van aanvang van het ouderschapsverlof dat haar voor een periode van vier maanden was verleend. Een periode waarin ze het werk halftijds had moeten hervatten. Mevrouw Rogiers tekende beroep in tegen dit ontslag bij de arbeidsrechtbank te Antwerpen.

De arbeidsrechtbank te Antwerpen heeft dan ook aan het Hof van Justitie gevraagd om te beslissen over de basis voor de berekening van de forfaitaire vergoeding die van toepassing is bij het onwettig ontslag (dus zonder dringende of voldoende reden) van een werknemer die voltijds werkte vóór het ouderschapsverlof en die daarna deeltijds begint te werken in het kader van een ouderschapsverlof. De verwijzende rechter wenst te vernemen of moet worden

uitgegaan van het verminderde loon dat het gevolg is van een vermindering van de arbeidsprestaties in het kader van een ouderschapsverlof dat aan de werknemer was verleend.

Net zoals België verdedigde, heeft het Hof geoordeeld dat de forfaitaire beschermingsvergoeding moet worden berekend aan de hand van het loon dat de werknemer vóór het zwangerschapsverlof en het ouderschapsverlof ontving. Clausule 2, punt 4 van de Raamovereenkomst inzake ouderschapsverlof (Raamovereenkomst), bijlage bij Richtlijn 96/34/EG van de Raad van 3 juni 1996 betreffende de door de Unice, het CEEP en het EVV gesloten raamovereenkomst inzake ouderschapsverlof, bepaalt immers dat moet worden voorzien in de “nodige maatregelen om werknemers tegen ontslag wegens het aanvragen of opnemen van ouderschapsverlof te beschermen”. Derhalve zou van de in België vastgestelde forfaitaire vergoeding elk nuttig effect verloren gaan als ze zou worden bepaald op basis van het verminderde loon dat de werknemer ontvangt tijdens het ouderschapsverlof. Dergelijke methode brengt het gevaar met zich mee dat er een onvoldoende afschrikkende werking is ten aanzien van de werkgever om te verhinderen dat werknemers tijdens hun deeltijds ouderschapsverlof worden ontslagen. Dat zou leiden tot een gedeeltelijke uitholling van de beschermingsregeling die is ingevoerd bij clausule 2, punt 4 en dat zou dan weer ingaan tegen een van de doelstellingen van de Raamovereenkomst, namelijk te zorgen voor een adequate sociale bescherming van werknemers die ouderschapsverlof hebben opgenomen.

Daarnaast is er clausule 2, punt 6 van de Raamovereenkomst die stelt dat de op de datum van ingang van het ouderschapsverlof door de werknemer verworven rechten of rechten in wording ongewijzigd behouden blijven tot het einde van dat verlof. Deze rechten omvatten ook de forfaitaire beschermingsvergoeding in de desbetreffende zaak. Bijgevolg moet de forfaitaire beschermingsvergoeding worden berekend op basis van het loon van vóór het ouderschapsverlof.

Handelspraktijken

[Arrest van het Hof van 8 mei 2014, Pelckmans Turnhout, C-483/12 \(België, Grondwettelijk Hof\)](#)

De verweersters in het hoofdgeding openden hun tuincentra zeven dagen per week voor het publiek. Pelckmans, tevens een tuinonderneming, was van mening dat die praktijk in strijd is met de artikelen 8 en volgende van de Belgische Wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening en daarom verzocht zij de handelsrechtbank te Antwerpen verweersters in het hoofdgeding te gelasten die praktijk te beëindigen en een rustdag per week in acht te nemen. De verweersters in het hoofdgeding hebben de vordering van Pelckmans betwist, waarbij zij hebben gesteld dat de aangevoerde

artikelen van de Wet van 10 november 2006 strijdig zijn met het Unierecht, met name met Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2005 betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt, en met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet.

De handelsrechtbank te Antwerpen stelde vervolgens een prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof en hij stelde op zijn beurt een prejudiciële vraag aan het HJEU. Het HJEU diende uitspraak te doen over de uitlegging van de in de artikelen 20 en 21 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie neergelegde beginselen van gelijke behandeling en non-discriminatie, in samenhang gelezen met de artikelen 15 en 16 van het Handvest en de artikelen 34 tot 36 VWEU en 56 en 27 VWEU, vermits de Wet van 10 november 2006, behoudens enkele uitzonderingen, handelaren verbiedt hun winkel zeven dagen per week te openen doordat zij hun een wekelijkse sluitingsdag oplegt.

Het Hof stelde vast dat de verwijzingsbeslissing geen enkel concreet element bevat waaruit blijkt dat de in het hoofdgeding aan de orde zijnde juridische situatie binnen het toepassingsgebied van het Unierecht valt. Het Hof herinnerde eraan dat wanneer dat het geval is, het Hof niet bevoegd is om uitspraak te doen. De eventueel aangevoerde bepalingen van het Handvest kunnen op zich geen grondslag vormen voor die bevoegdheid. Het Hof verklaarde zich dan ook niet bevoegd om op de prejudiciële vraag te antwoorden. **De Belgische Regering had zich ook op deze onbevoegdheid beroepen.**

[Arrest van het Hof van 15 mei 2014, Timmel, C-359/12 \(Oostenrijk\)](#)

De heer Timmel, wonende te Wenen, schreef bij vennootschap Aviso Zeta in op effecten via een in Amsterdam gevestigde emitterende vennootschap. Vervolgens verklaarde hij dat hij van die inschrijving wenste af te zien op grond dat de aanbieding was gedaan zonder dat de bijbehorende informatie regelmatig was gepubliceerd. Er was weliswaar een basisprospectus en drie documenten ter aanvulling van het basisprospectus gepubliceerd, maar er had geen regelmatige publicatie plaatsgevonden ten zetel van de beurs waar de effecten zijn genoteerd noch van de uitgevende instelling of van de financiële intermediair. De verwijzende rechter die over het geschil uitspraak moest doen, was van oordeel dat de beslechting van het geschil er met name van afhing of Aviso Zeta overeenkomstig artikel 22, lid 2 van Verordening (EG) nr. 809/2004 van de Commissie van 29 april 2004 tot uitvoering van Richtlijn 2003/71/EG wat de in het prospectus te verstrekken informatie, de vormgeving van het prospectus, de opneming van informatie door middel van verwijzing, de publicatie van het prospectus en de verspreiding van reclame betreft (Prospectusverordening) de in principe vereiste informatie moest publiceren die

op het tijdstip van de goedkeuring van het basisprospectus nog niet bekend was, maar wel op het tijdstip van de publicatie van een document ter aanvulling van het basisprospectus.

De verwijzende rechter vraagt zich ook af of volgens Richtlijn 2003/71/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 november 2003 betreffende het prospectus dat gepubliceerd moet worden wanneer effecten aan het publiek worden aangeboden of tot de handel worden toegelaten (Prospectusrichtlijn), het prospectus cumulatief dan wel alternatief ten statutaire zetel van de uitgevende instelling en bij de financiële intermediairs ter beschikking van het publiek moet worden gesteld.

Ten eerste stelt het Hof dat artikel 22, lid 2, van de Prospectusverordening aldus moet worden uitgelegd dat krachtens lid 1 van dat artikel vereiste informatie die op het tijdstip van de publicatie van het basisprospectus niet bekend was, maar wel op het tijdstip van de publicatie van een document ter aanvulling van dat prospectus, in dat document ter aanvulling van het prospectus moet worden gepubliceerd indien die informatie een belangrijke nieuwe ontwikkeling, materiële vergissing of onjuistheid behelst die van invloed kan zijn op de beoordeling van de effecten.

Ten tweede oordeelt het Hof dat niet is voldaan aan de vereisten van artikel 22 van de Prospectusverordening wanneer een basisprospectus wordt gepubliceerd zonder de krachtens lid 1 van dat artikel vereiste gegevens, met name de in bijlage V bij die Verordening bedoelde gegevens, indien die publicatie niet is aangevuld met de publicatie van de definitieve voorwaarden. De informatie die het basisprospectus volgens artikel 22, lid 1, van de Prospectusverordening moet bevatten, kan slechts in de definitieve voorwaarden worden opgenomen indien in het basisprospectus is aangegeven welke informatie in die definitieve voorwaarden zal worden opgenomen en die informatie voldoet aan de vereisten van artikel 22, lid 4, van die Verordening.

Ten derde bevestigt het Hof dat artikel 29, lid 1, punt 1, van de Prospectusverordening aldus moet worden uitgelegd dat niet is voldaan aan het vereiste dat een prospectus bij het bezoeken van de website waarop het beschikbaar wordt gesteld, gemakkelijk toegankelijk is, wanneer hetzij het noodzakelijk is zich op die website te registreren, waarbij een disclaimer moet worden aanvaard en een e-mailadres moet worden opgegeven, hetzij voor die elektronische toegang betaald moet worden, hetzij het kosteloos opvragen van een prospectus tot twee documenten per maand is beperkt.

Tot slot stelt het Hof dat artikel 14, lid 2, sub b, van de Prospectusrichtlijn aldus moet worden uitgelegd dat het basisprospectus zowel ten zetel van de uitgevende instelling als bij de

financiële intermediairs voor het publiek beschikbaar moet worden gesteld. **De Belgische regering nam hetzelfde standpunt in betreffende de eerste drie vragen en een tegengesteld standpunt betreffende de vierde vraag.**

Intellectuele eigendom

Arrest van het Hof van 3 september 2014, Deckmyn, C-201/13 (België – Hof van beroep te Gent)

De heer Deckmyn, sympathisant van een extreem-rechtse partij, had een kalender geïllustreerd met een tekening die lijkt op een tekening op de kaft van een album van *Suske en Wiske*. De heer Deckmyn werd hiervoor gedagvaard door de houders van de rechten op dit stripverhaal. Die laatsten waren van mening dat inbreuk werd gemaakt op de auteursrechten door misbruik te maken van het oorspronkelijke werk. Van zijn kant stelde de heer Deckmyn dat het een politieke spotprent was en een toegelaten parodie betrof in de zin van artikel 22, §1, 6°, van de Wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten. Op de vraag om een prejudiciële beslissing over de uitlegging van het begrip « parodie » in artikel 5, lid 3, k) van Richtlijn 2001/29/EG van het Europees Parlement en de Raad van 22 mei 2001 betreffende de harmonisatie van bepaalde aspecten van het auteursrecht en de naburige rechten in de informatiemaatschappij (Richtlijn 2001/29/EG) antwoordde het Hof dat het begrip moet worden beschouwd als een autonoom Unierechtelijk begrip en dat het daarom uniform moet worden uitgelegd.

In lijn met het door België verdedigde standpunt verklaarde het Hof dat, om onder de beperking ten aanzien van de parodie te vallen, niet aan andere voorwaarden moet worden voldaan dan die welke zijn vermeld in artikel 5, lid 3, k) van Richtlijn 2001/29/EG. De voorwaarden zijn de volgende: er moeten duidelijke verschillen zijn met het oorspronkelijke werk, er is sprake van een andere auteur en het moet betrekking hebben op het oorspronkelijk werk zelf of het oorspronkelijke werk als bron vermelden.

Verder wees het Hof erop dat de toepassing in een concreet geval van de beperking ten aanzien van de parodie een rechtvaardig evenwicht in acht moet nemen tussen de betrokken belangen, zijnde de auteursrechten en de vrije meningsuiting. Het Hof is van oordeel dat het aan de nationale rechter staat om dit evenwicht van belangen in acht te nemen door rekening te houden met alle omstandigheden van het geval. **België had over dit punt een gelijkaardig standpunt verdedigd.**

Sociale zekerheid

Arrest van het Hof van 3 december 2014, De Clercq, C-315/13 (Rechtbank van eerste aanleg te Mechelen - België)

In deze zaak onderzocht het Hof de verenigbaarheid met het recht van de Europese Unie van de Belgische verplichting die op de afnemers van diensten van een uit een andere lidstaat gedetacheerde werknemer rusten om voor de tewerkstelling van deze laatste zijn identificatiegegevens mee te delen, indien deze gedetacheerde werknemer niet kan bewijzen dat zijn werkgever aan de voorafgaande meldingsplicht in België heeft voldaan.

Eerst en vooral stelde het Hof, **in tegenstelling tot de Belgische regering**, dat die verplichting kan worden beschouwd als een in beginsel verboden beperking van het vrij verkeer van diensten. Het Hof voegde hier niettemin - **zoals door de Belgische regering verdedigd** - aan toe dat deze beperking objectief kan worden gerechtvaardigd door de volgende dwingende redenen van algemeen belang: de bescherming van gedetacheerde werknemers, de effectieve controle op de naleving van het Belgische recht dat op deze werknemers van toepassing is, de voorkoming van oneerlijke concurrentie doordat aan die gedetacheerde werknemers minder dan het minimumloon wordt betaald, de bescherming van het financiële evenwicht van de sociale zekerheid, de voorkoming van sociale fraude en de bestrijding van misbruik door zwartwerk.

De concrete beoordeling van de geschiktheid en noodzakelijkheid van die meldingsplicht liet het Hof over aan de nationale rechter. Al gaf het Hof mee dat die meldingsplicht evenredig *kan* zijn, aangezien die meldingsplicht een noodzakelijk uitvloeisel is van de voorafgaande meldingsplicht en het opleggen van evenredige strafsancities noodzakelijk is om de naleving van die meldingsplicht te verzekeren.

Telecommunicatie

Arrest van het Hof van 30 april 2014, UPC DTH, C-475/12 (Hongarije)

UPC is een in Luxemburg ingeschreven vennootschap die aan abonnees in andere lidstaten, met name in Hongarije, via de satelliet omroep pakketten aanbiedt gebaseerd op voorwaardelijke toegang. Volgens de Hongaarse communicatie- en media-autoriteit moet UPC zich als aanbieder van elektronische communicatiediensten bij haar registreren. Op grond van een advies van de bevoegde Luxemburgse instantie verklaart UPC dat de diensten die zij aanbiedt uitsluitend onder de bevoegdheid van Luxemburg vallen en dat het geen elektronische communicatiedienst is. De Hongaarse rechter die over het geschil uitspraak moest doen, stelde zes prejudiciële vragen aan het Hof van Justitie om te vernemen of de Hongaarse regelgevende

instantie toezicht mag uitoefenen op de activiteit van UPC. Het Hof behandelde de zes vragen in twee groepen: één groep die betrekking had op de vraag of de activiteit van UPC als « elektronische-communicatiedienst » onder de werkingssfeer van het nieuw regelgevingskader voor elektronische-communicatiediensten valt (NRK-groep van vijf Richtlijnen) (vragen 1, 5 en 6) en een tweede groep die betrekking had op de vraag of de vrijheid van dienstverrichting (artikel 56 VWEU) zich ertegen verzet dat de Hongaarse autoriteiten UPC controleren (vragen 2, 3 en 4).

De Belgische regering heeft alleen een antwoord voorgesteld voor de vragen 1 en 6. Vraag 1 ging erover of diensten voor voorwaardelijke toegang deel uitmaken van elektronische communicatiediensten en vraag 6 of UPC moet worden aangemerkt als aanbieder van elektronische communicatiediensten. Voor de eerste groep vragen paste het Hof zijn jurisprudentie *UPC Nederland (C-518/11)* toe en besloot het, **zoals de Belgische regering had voorgesteld**, dat in de zin van Richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische-communicatienetwerken en -diensten UPC moet worden aangemerkt als een aanbieder van elektronische communicatiediensten en dat de diensten voor voorwaardelijke toegang niet zijn uitgesloten van het begrip elektronische communicatiediensten.

Met betrekking tot de tweede groep vragen, oordeelde het Hof dat, gelet op de mate van harmonisering ter zake, de aspecten van de betreffende nationale wetgeving die niet door het NRK zijn geregeld aan artikel 56 VWEU moeten worden getoetst.

Het Hof oordeelde eerst dat de door UPC aangeboden diensten een dienstverlening vormen in de zin van dat artikel. Vervolgens en gelet op het feit dat het NRK de voorwaarden regelt waaraan de lidstaat waar de afnemers van die diensten wonen de verrichting ervan kan onderwerpen, heeft het Hof toegevoegd dat een verplichting om diensten te registreren, zoals bepaald in de Hongaarse Wetgeving, aanvaardbaar was mits zij voldeed aan de eisen van het NRK.

[Arrest van het Hof van 19 juni 2014, TDC, C-556/12 \(Denemarken\)](#)

TDC is van oudsher de Deense telecommunicatie-exploitant, waardoor dit bedrijf een aanmerkelijke marktmacht heeft. Als gevolg van deze machtspositie, heeft de Deense regelgevende instantie voor informatietechnologie en telecommunicatie (NRI) het bedrijf de verplichting opgelegd om, als een concurrerende exploitant daarom vraagt, aftakkingen op haar vezelnetwerk voor de eindgebruiker aan te leggen. Die verplichting vloeit voort uit Richtlijn 2002/19/EG van het Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de toegang tot en interconnectie van elektronische-communicatienetwerken en bijbehorende faciliteiten (Toegangsrichtlijn). TDC vocht die beslissing aan. De Deense rechter aan wie het geschil werd voorgelegd, vroeg het HJEU om uitlegging te geven bij de Toegangsrichtlijn om te weten of bij de

uitbreiding van een bestaand netwerk op verzoek van een concurrent sprake is van “toegang” in de zin van de Richtlijn enerzijds, en of de NRI rekening moet houden met de initiële investering van de betrokken exploitant anderzijds.

Het Hof heeft onderzocht welke verplichtingen de NRI krachtens de Toegangsrichtlijn zou kunnen opleggen aan de exploitanten met marktmacht en heeft vervolgens het begrip « toegang » onderzocht in de zin van de opzet en de doelstellingen van de Richtlijn. Die doelstellingen bestaan er met name in de concurrentie te bevorderen en bij te dragen aan de ontwikkeling van de markt, terwijl er toch voordelen aan verbonden zijn voor de consument.

Het Hof is tot de conclusie gekomen, **zoals de Belgische regering had geopperd**, dat aangezien de verplichting is gebaseerd op de aard van het geconstateerde probleem (concurrentievoordeel) en ze in het licht van de doelstellingen proportioneel en gerechtvaardigd is, het begrip “toegang” een aanpassing van het bestaande netwerk kan omvatten om dat netwerk te kunnen verbinden met de eindgebruiker. **Zoals de Belgische regering verder had geopperd**, heeft het Hof vervolgens geoordeeld dat een NRI die voornemens is zodanige verplichting op te leggen, rekening moet houden met de initiële investering van de betrokken exploitant en met een bestaande prijscontrole waarmee de installatiekosten kunnen worden terugverdiend.

[Arrest van het Hof van 4 september 2014, Belgacom, C-256/13 & C- 264/13 \(België, Hof van Beroep te Antwerpen\)](#)

In België lopen er twee gedingen tussen de provincie Antwerpen en de bedrijven Belgacom en Mobistar betreffende Besluiten waarbij de op het grondgebied van de provincie Antwerpen gelegen vestigingen van deze twee ondernemingen aan een algemene provinciebelasting zijn onderworpen. Belgacom en Mobistar hebben op het grondgebied van de Provincie Antwerpen een groot aantal gsm-masten, -pylonen en –antennes geïnstalleerd die nodig zijn voor de levering van elektronische communicatiediensten. Om het geschil te kunnen beslechten, vroeg de aangezochte Belgische rechter het HJEU om uitlegging van Richtlijn 2002/20/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 betreffende de machtiging voor elektronische-communicatienetwerken en -diensten (Machtigingsrichtlijn).

Met zijn vraag wenst de verwijzende rechter met name te vernemen of de artikelen 6 en 13 van de Machtigingsrichtlijn eraan in de weg staan dat operatoren die elektronische communicatienetwerken of -diensten leveren aan een algemene belasting op vestigingen worden onderworpen wegens de aanwezigheid op publiek of privaat domein van gsm-masten, -pylonen of -antennes die nodig zijn voor hun activiteit. Aangezien het belastbare feit voor de

provinciebelasting geen verband houdt met de verlening van gebruiksrechten voor radiofrequenties of van rechten om faciliteiten te installeren, heeft het Hof geoordeeld dat deze belasting niet binnen de werkingssfeer van de Machtigingsrichtlijn valt. **De Belgische regering had hetzelfde standpunt verdedigd.**

Douane-unie

Arrest van het Hof van 3 juli 2014, Kamino International, C-129/13&C-130/13 (Nederland)

Na een controle door de Nederlandse douaneautoriteiten ontvingen twee douane-expediteurs een uitnodiging tot betaling van het volgens die autoriteiten aanvullend in te vorderen bedrag aan douanerechten. De expediteurs kregen niet de gelegenheid om door de douaneautoriteiten te worden gehoord vóór de ontvangst van de uitnodiging tot betaling en vochten daarom de bedoelde uitnodiging aan. De aangezochte Nederlandse rechter stelde het HJEU een vraag over de uitlegging van Verordening nr. 2913/92 van de Raad van 12 oktober 1992 tot vaststelling van het communautair douanewetboek en over het beginsel van de eerbiediging van de rechten van de verdediging.

Op grond van haar rechtspraak *Sopropé* (C-349/07) oordeelde het Hof dat de administratie verplicht is om de bestemming van een Besluit eerst te horen over de elementen waarop zij haar Besluit wil baseren, indien dat besluit zijn belangen aanmerkelijk kan raken. Dat moet ook gebeuren indien de toepasselijke regelgeving dat niet uitdrukkelijk bepaalt. Die verplichting maakt deel uit van de grondrechten van de verdediging. Grondrechten hebben geen absolute gelding en kunnen beperkingen bevatten. In het hoofdgeding echter en in **tegenstelling tot wat de Belgische regering had geopperd**, oordeelde het Hof dat, hoewel de expediteurs de gelegenheid kregen om hun standpunt kenbaar te maken tijdens een latere administratieve bezwaarfase, hun rechten van verdediging waren geschonden. Die schending vloeit voort uit het feit dat ze op grond van de nationale regeling geen opschorting van de uitvoering van de uitnodiging tot betaling konden krijgen door vooraf niet te zijn gehoord.

Tot slot en **zoals de Belgische regering had voorgesteld**, voegde het Hof eraan toe dat een schending van het recht om te worden gehoord pas tot de nietigverklaring van het na afloop van de administratieve procedure genomen besluit leidt, wanneer die procedure zonder deze onregelmatigheid een andere afloop zou kunnen hebben gehad. Dat was in deze zaak niet het geval.

[Arrest van het Hof van 18 december 2014, LVP, C-306/13 \(België, Rechtbank van eerste aanleg te Brussel\)](#)

LVP, een in België gevestigde onderneming die bananen invoert, vroeg de terugbetaling van teveel betaalde douanerechten aan de Belgische administratie der douane en accijnzen. Die weigerde het verzoek van de onderneming in te willigen. LVP betwistte de geldigheid van het bij Verordening (EG) nr. 1964/2005 van de Raad van 29 november 2005 inzake de invoertarieven voor bananen (Verordening nr. 1964/2005) vastgestelde invoerrecht dat gold voor bananen die niet afkomstig waren uit Staten in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (de ACS-staten). Volgens LVP kon de regeling van die Verordening pas toepassing vinden vanaf de datum van de Overeenkomst van Genève van 15 december 2009 (onderhandelingen met betrekking tot artikel XXVIII van de GATT 1994). De aangezochte Belgische rechter oordeelde dat, ofschoon overeenkomstig de rechtspraak van het HJEU WTO-bepalingen geen rechtstreekse werking hebben, het Hof niettemin wetgeving van de Unie kan toetsen aan de WTO-overeenkomsten indien bedoelde wetgeving specifiek ter uitvoering van WTO-bepalingen is aangenomen of indien deze uitdrukkelijk verwijst naar specifieke bepalingen van de WTO-overeenkomsten. Aangezien in bepaalde overwegingen van Verordening nr. 1964/2005 wordt verwezen naar de WTO en naar de onderhandelingen in het kader van artikel XXVIII van de GATT 1994, oordeelde de verwijzende rechter dat het Hof bevoegd kan zijn om de wettigheid van bedoelde Verordening te toetsen aan de WTO-voorschriften.

Volgens het Hof moet vooraf worden uitgemaakt of de bepalingen van de GATT 1994 voor particulieren rechten in het leven roepen waarop zij zich voor een nationale rechterlijke instantie rechtstreeks kunnen beroepen. **Overeenkomstig het door de Belgische regering verdedigde standpunt**, oordeelde het Hof dat niet is voldaan aan de twee voorwaarden waardoor het Hof de wettigheid van de Uniewetgeving kan toetsen aan de WTO-overeenkomsten. Enerzijds had het Hof al geoordeeld dat de gemeenschappelijke ordening van de markten in de sector van bananen er niet toe strekt de uitvoering in de rechtsorde van de Unie te verzekeren van een in het kader van de GATT van 1994 aangegane bijzondere verplichting en evenmin uitdrukkelijk verwijst naar specifieke bepalingen ervan. Anderzijds heeft de Unie, door via Verordening nr. 1964/2005 het douanerecht voor niet uit ACS-staten afkomstige bananen vast te stellen, niet willen verzekeren dat in de rechtsorde van de Unie uitvoering werd gegeven aan een in het kader van de WTO aangegane bijzondere verplichting.

Ten slotte kan op grond van de loutere verwijzing naar de context van de onderhandelingen die de Unie heeft gevoerd in het kader van artikel XXVIII van de GATT 1994, in de overwegingen 2 tot en met 5 van Verordening nr. 1964/2005, niet worden vastgesteld dat die Verordening voldoet aan de tweede voorwaarde. Het Hof concludeerde dan ook dat de bepalingen van de GATT 1994 voor particulieren geen rechten in het leven roepen waarop zij

zich voor een nationale rechterlijke instantie rechtstreeks kunnen beroepen om zich te verzetten tegen de toepassing van het bij Verordening nr. 1964/2005 vastgestelde douanerecht.

3.2. Beroepen wegens niet-nakoming

Arrest van het Hof van 23 januari 2014, Commissie/België, C-296/12

De Europese Commissie had twijfels over de verenigbaarheid met het Unierecht van de door België toegepaste belastingvermindering voor betalingen die zijn verricht in het kader van pensioensparen. Daarom startte de Europese Commissie een inbreukprocedure tegen België. Volgens de betreffende regeling kan een belastingvermindering enkel worden toegekend voor stortingen die in het kader van het pensioensparen worden gedaan aan in België gevestigde instellingen of fondsen. Aangezien België elke inbreuk op het vrij verrichten van diensten en het vrij verkeer van kapitaal betwistte, heeft de Europese Commissie de zaak aanhangig gemaakt bij het HJEU.

Het Hof benadrukt vooreerst dat in de optiek van de eenheidsmarkt en om de verwezenlijking van de doelstellingen daarvan mogelijk te maken, artikel 56 VWEU zich verzet tegen de toepassing van een nationale regeling die ertoe leidt dat het verrichten van diensten in de zin van artikel 57 VWEU tussen lidstaten moeilijker wordt dan het verrichten van diensten binnen één enkele lidstaat.

In zijn arrest stelde het Hof vast dat het Koninkrijk België niet betwist dat de betreffende regeling een beperking van het vrij verrichten van diensten vormt. Toch verwerpt het Hof de door België aangevoerde rechtvaardigingsgronden.

Het Koninkrijk België beriep zich in de eerste plaats op de noodzaak om de samenhang van het Belgische belastingstelsel te behouden. Het Hof vindt echter dat, hoewel er een rechtstreeks verband bestaat tussen de belastingvermindering voor stortingen op pensioenspaarrekeningen en de belasting van die stortingen, de toekenning van een belastingvermindering voor stortingen bij in het buitenland gevestigde instellingen, geen afbreuk doet aan de samenhang van het Belgische belastingstelsel.

Bovendien kan een dergelijke ongelijke behandeling niet worden gerechtvaardigd door de noodzaak om de doeltreffendheid van de fiscale controles te waarborgen, aangezien de Belgische fiscus de informatie die hij nodig heeft kan verkrijgen door gebruik te maken van de

instrumenten voor wederzijdse bijstand van de bevoegde autoriteiten van de lidstaten of door ze rechtstreeks aan de belastingplichtige te vragen.

Ofschoon het Hof erkent dat de Belgische regeling de bescherming van de consument tot doel kan hebben, merkte het op dat de door België aangevoerde rechtvaardigingsgronden verder gaan dan noodzakelijk zijn om het beoogde doel te bereiken. Het Hof besloot dan ook dat **het Koninkrijk België niet heeft voldaan aan zijn verplichtingen op grond van artikel 56 VWEU.**

[Arrest van het Hof van 13 februari 2014, Commissie/België, C-139/13](#)

In haar beroep verwijt de Europese Commissie het Koninkrijk België niet te hebben voldaan aan de op hem rustende verplichtingen krachtens artikel 6 van Verordening (EG) nr. 2252/2004 van de Raad van 13 december 2004 betreffende normen voor de veiligheidskenmerken van en biometrische gegevens in door de lidstaten afgegeven paspoorten en reisdocumenten (Verordening nr. 2252/2004) en van de beslissing van de Europese Commissie C(2006)2909 van 28 juni 2006 tot vaststelling van de technische specificaties in verband met de normen voor de veiligheidskenmerken van en biometrische gegevens in door de lidstaten afgegeven paspoorten en reisdocumenten. De Europese Commissie meent immers dat België niet de nodige maatregelen heeft genomen binnen de gestelde termijn voor de opname van vingerafdrukken in de aan zijn burgers afgegeven paspoorten en andere reisdocumenten. De Belgische regering betwist deze niet-nakoming niet en stelde alles in het werk stellen om zo snel mogelijk te voldoen aan alle verplichtingen van die Verordening.

Het Hof gaf de Europese Commissie gelijk en stelde dat **België de verplichtingen niet is nagekomen die op hem rusten krachtens artikel 6 van Verordening nr. 2252/2004**, door binnen de voorgeschreven termijn geen uitvoering te hebben gegeven aan de technische specificaties inzake de afgifte van biometrische paspoorten met vingerafdrukken.

[Arrest van het Hof van 10 juli 2014, Commissie/België, C-421/12](#)

In haar beroep vond de Europese Commissie dat Richtlijn 2005/29/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende oneerlijke handelspraktijken van ondernemingen jegens consumenten op de interne markt (Richtlijn 2005/29/EG) in verscheidene opzichten onjuist was omgezet in het Belgische recht.

Ten eerste meende de Europese Commissie dat België, in strijd met de krachtens Richtlijn 2005/29/EG op hem rustende verplichtingen, de beoefenaars van vrije beroepen, evenals tandartsen en kinesisten, had uitgesloten van de werkingsfeer van de wet van 14 juli 1991 betreffende de handelspraktijken en de voorlichting en bescherming van de consument.

Ten tweede meende de Europese Commissie dat België zijn verplichtingen niet is nagekomen door de artikelen 20, 21 en 29 van de Wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming te handhaven. Die artikelen bepalen dat elke aankondiging van een prijsvermindering moet verwijzen naar een door de Wet vastgestelde prijs, *in casu* de laagste prijs die is gevraagd tijdens de maand vóór de eerste dag van de betrokken aankondiging. Voorts verbieden die bepalingen een prijsvermindering voor een periode van meer dan een maand aan te kondigen en, in principe, dergelijke aankondigingen voor minder dan een dag te doen.

Ten derde meende de Europese Commissie dat artikel 4, lid 3 van de Wet van 25 juni 1993 *betreffende de uitoefening en de organisatie van ambulante en kermisactiviteiten* (verbod op ambulante verkoop ten huize van consumenten van producten of diensten voor een totale waarde van meer dan 250 euro per consument, met uitzondering van bepaalde producten en diensten) en artikel 5, lid 1, van het Koninklijk Besluit van 24 september 2006 betreffende de uitoefening en de organisatie van ambulante activiteiten (verbod op de ambulante verkoop van een aantal producten zoals edele metalen, edelstenen en natuurparels), indruisen tegen Richtlijn 2005/29/EG.

Het Hof heeft de Commissie gelijk gegeven.

[Beschikking van het Hof van 12 september 2014, Commissie/België, C-130/14](#)

In haar beroep verwijt de Europese Commissie het Koninkrijk België de krachtens artikel 45 VWEU en artikel 28 EER-Overeenkomst op hem rustende verplichtingen niet te zijn nagekomen. De Europese Commissie meent immers dat België regels is blijven handhaven die een vermindering van de personenbelasting ontzeggen aan niet-ingezeten belastingplichtigen die hun inkomsten uitsluitend of bijna uitsluitend in België hebben verkregen (Waals Gewest). Die vermindering wordt wel toegekend aan natuurlijke personen die ingezetene belastingplichtigen zijn en in het Waals Gewest wonen krachtens het Decreet van 3 april 2009 houdende oprichting van de Caisse d'Investissement de Wallonie en tot invoering van een vermindering van de personenbelasting bij inschrijving op aandelen of obligaties van de kas.

De Belgische regering betwist niet dat haar wetgeving op het einde van de termijn voor het formuleren van een antwoord op het met redenen omkleed advies van de Europese Commissie niet in overeenstemming was met de eisen van het Unierecht betreffende de weigering om niet-inwoners een belastingvermindering te verlenen bij de inschrijving op aandelen of obligaties van de Caisse d'investissement de Wallonie. De Belgische regering wijst evenwel op de ontwikkelingen op wetgevingsgebied die zich hebben voorgedaan sinds de indiening van het

verzoekschrift, met name de goedkeuring van de Bijzondere Wet van 6 januari 2014 tot hervorming van de financiering van de gemeenschappen en de gewesten, tot uitbreiding van de fiscale autonomie van de gewesten en tot financiering van de nieuwe bevoegdheden en de goedkeuring van de Wet van 8 mei 2014 tot wijziging van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 ingevolge de invoering van de gewestelijke aanvullende belasting op de personenbelasting als bedoeld in titel III/1 van de Bijzondere Wet van 16 januari 1989 betreffende de financiering van de gemeenschappen en de gewesten, tot wijziging van de regels op het stuk van de belasting van niet-inwoners en tot wijziging van de Wet van 6 januari 2014 met betrekking tot de Zesde Staatshervorming inzake de aangelegenheden bedoeld in artikel 78 van de Grondwet. De Belgische regering meent dan ook dat met de goedkeuring van deze wetten een einde is gemaakt aan de door de Europese Commissie in gebreke gestelde niet-nakoming en vraagt daarom dat de Commissie afziet van haar beroep.

Als gevolg van de intrekking van het ingestelde beroep door de Europese Commissie, wordt de zaak doorgehaald in het register van het Hof.

[Arrest van het Hof van 6 november 2014, Commissie/België, C-395/13](#)

In het kader van het onderhavige beroep wegens niet-nakoming stelde de Commissie in haar verzoekschrift vast dat het Koninkrijk België, door niet te zorgen voor het opvangen en de behandeling van het stedelijk afvalwater van 57 kleine agglomeraties van meer dan 2 000 en minder dan 10 000 inwonerequivalenten, de verplichtingen niet is nagekomen die op hem rusten krachtens de artikelen 3 en 4 van Richtlijn 91/271/EEG inzake de behandeling van stedelijk afvalwater.

Krachtens die artikelen heeft elke lidstaat via artikel 3 van de Richtlijn een verplichting tot het opvangen van afvalwater. Binnen de door de Richtlijn gestelde termijn moet al het van agglomeraties afkomstige stedelijk afvalwater in de opvangsystemen terechtkomen. Daarnaast hebben de lidstaten ingevolge artikel 4, lid 1 van de Richtlijn een verplichting tot behandeling van het afvalwater en moeten zij ervoor zorgen dat al het stedelijk afvalwater dat terechtkomt in de opvangsystemen, vóór lozing in de ontvangende wateren, wordt onderworpen aan een secundaire behandeling (meer bepaald een biologische behandeling met secundaire bezinking) of een gelijkwaardige behandeling.

In zijn uitspraak herinnerde het Hof aan zijn eerdere rechtspraak door te vermelden dat de via artikel 3 van de Richtlijn opgelegde verplichting tot het opvangen van afvalwater een duidelijk en ondubbelzinnig geformuleerde nauwkeurige resultaatsverbintenis is en dat een

lidstaat zich niet op interne moeilijkheden kan beroepen ter rechtvaardiging van niet-nakoming van door het Unierecht voorgeschreven verplichtingen.

Derhalve heeft het Hof geoordeeld dat **België**, door niet te zorgen voor het opvangen en behandelen van het stedelijk afvalwater van 48 agglomeraties (in de loop van het geding heeft de Commissie het voorwerp van het geschil teruggebracht van 57 naar 48 agglomeraties), **niet heeft voldaan aan de verplichtingen die het heeft krachtens de artikelen 3 en 4 van de Richtlijn**. België werd verwezen in de kosten.

3.3. Tussenkomsten in rechtstreekse beroepen

Arrest van het Hof van 30 april 2014, Verenigd Koninkrijk/Raad, C-209/13

Ingevolge de vaststelling dat het voorstel van Richtlijn van de Europese Commissie van 28 september 2011 inzake de invoering van een belasting op financiële transacties (FTT) geen kans maakte te worden aangenomen bij gebrek aan unanimiteit in de Raad, heeft de Raad in januari 2013 Besluit 2013/52 aangenomen waardoor elf lidstaten (waaronder België) de machtiging krijgen om een nauwere samenwerking aan te gaan op het gebied van FTT. Derhalve heeft de Europese Commissie in februari 2013 een nieuw voorstel van Richtlijn tot uitvoering van deze nauwere samenwerking goedgekeurd.

In april 2013 diende het Verenigd Koninkrijk echter een beroep tot nietigverklaring van hett Besluit van de Raad in, met het argument dat het bestreden Besluit een extraterritoriale werking zou hebben, wat in strijd is met artikel 327 VWEU, en dat het kosten zou veroorzaken voor lidstaten die niet deelnemen, wat in strijd is met artikel 332 VWEU.

In zijn besluitvorming volgt het Hof de argumenten van het Verenigd Koninkrijk niet. Bij een beroep tot nietigverklaring van een Besluit houdende machtiging om nauwere samenwerking aan te gaan, betreft het toezicht van het Hof immers alleen de geldigheid van het verlenen van zodanige toestemming. Dat toezicht mag niet worden verward met het toezicht dat bij een later beroep tot nietigverklaring kan worden uitgeoefend op een ter uitvoering van de toegestane nauwere samenwerking vastgestelde handeling (*in casu* het voorstel van Richtlijn van februari 2013).

In de onderhavige zaak stelt het Hof vast dat de door het Verenigd Koninkrijk bestreden elementen van een toekomstige FTT geen bestanddeel zijn van het aangevochten Besluit; het

Besluit strekt er enkel toe toestemming te geven een nauwere samenwerking aan te gaan maar bevat geen enkel wezenlijk onderdeel over de FTT zelf (in dat stadium enkel vervat in de voorstellen van de Europese Commissie). Derhalve heeft het Hof de aangevoerde middelen afgewezen en het beroep van het Verenigd Koninkrijk verworpen. **België** was tussengekomen ter ondersteuning van de Raad en had **een standpunt verdedigd in overeenstemming met het arrest van het Hof**.

[Arrest van het Hof van 6 mei 2014, Commissie/Parlement en Raad, C-43/12](#)

Op 25 oktober 2011 hechtten het Parlement en de Raad hun goedkeuring aan Richtlijn 2011/82/EU ter vergemakkelijking van de grensoverschrijdende uitwisseling van informatie over verkeersveiligheid gerelateerde verkeersovertredingen en de toepassing van de sancties daarop. De Richtlijn werd vastgesteld op grond van de bevoegdheid van de Unie op het gebied van politieke samenwerking (artikel 87, lid 2, VWEU). De Europese Commissie was van mening dat die Richtlijn op een onjuiste rechtsgrondslag werd vastgesteld. Gezien de goedkeuring van deze Richtlijn volgens de Europese Commissie was gerechtvaardigd door de bevoegdheid van de Unie inzake de veiligheid van het vervoer (artikel 91, lid 1, VWEU), diende zij op 27 januari 2012 een beroep tot nietigverklaring van de Richtlijn in bij het Hof.

In zijn arrest herinnert het Hof eraan dat aan de hand van het onderzoek van het doel en de inhoud van de Richtlijn moet worden bepaald of deze rechtsgeldig kon worden vastgesteld op de grondslag van de politieke samenwerking. Wat het doel betreft, is het Hof van oordeel dat uit de Richtlijn duidelijk volgt dat het hoofddoel bestaat in de verbetering van de verkeersveiligheid. Hoewel de Richtlijn een systeem van grensoverschrijdende uitwisseling van informatie over verkeersveiligheid gerelateerde verkeersovertredingen invoert, wordt dit systeem juist ingesteld om ervoor te zorgen dat de Unie het doel, met name de verkeersveiligheid te verbeteren, kan nastreven. Het systeem van informatie-uitwisseling is het instrument dat de Unie in staat stelt dat doel te verwezenlijken.

Bijgevolg, en zelfs als het zo is dat de politieke samenwerking sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon een ruimere reikwijdte dan voorheen heeft gekregen, concludeert het Hof dat, gelet op het feit dat Richtlijn 2011/82/EU (door haar doelstellingen en inhoud) een maatregel is die de veiligheid van het vervoer kan verbeteren in de zin van artikel 91, lid 1, VWEU, zij had moeten worden vastgesteld op grond van die bepaling.

Het Hof verklaart Richtlijn 2011/82/EU dan ook nietig, **in tegenstelling tot het standpunt van België** dat tussenkwam ter ondersteuning van het Parlement en de Raad. Aangezien het echter van belang is dat de doelstellingen van de Richtlijn op het gebied van de verbetering van de verkeersveiligheid worden nagestreefd en gelet op het feit dat een loutere

nietigverklaring ervan een ongunstige weerslag zou kunnen hebben op de verwezenlijking van het vervoersbeleid van de Unie, heeft het Hof beslist de gevolgen van de Richtlijn in stand te houden, zoals gevraagd door de Europese Commissie en de Raad, totdat een nieuwe Richtlijn in werking treedt die op de juiste rechtsgrondslag is gebaseerd, binnen een redelijke termijn van ten hoogste twaalf maanden.

Beschikking van het Hof van 7 mei 2014, Commissie/Slovenië, C-8/13

In haar beroep verwijt de Europese Commissie de Republiek Slovenië de op haar rustende verplichtingen krachtens artikel 49, lid 1 van Richtlijn 2009/72/EU van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en houdende intrekking van Richtlijn 2003/54/EG (Richtlijn 2009/72/EU) niet te zijn nagekomen. De Europese Commissie is immers van mening dat die lidstaat niet alle wetgevende, regelgevende en administratieve maatregelen heeft genomen die noodzakelijk zijn voor de omzetting van bedoelde Richtlijn of dat die lidstaat de Europese Commissie niet binnen de gestelde termijnen in kennis heeft gesteld van deze maatregelen. Bovendien heeft de Europese Commissie het Hof verzocht de Republiek Slovenië een dwangsom op te leggen, overeenkomstig artikel 260, lid 3 VWEU.

Net zoals de Republiek Slovenië voert de Belgische regering aan dat uit de tekst van artikel 260, lid 3 VWEU blijkt dat dat artikel niet van toepassing is op richtlijnen die werden goedgekeurd conform de vroegere medebeslissings-, overleg- en samenwerkingsprocedures, daar zij bij het Verdrag van Lissabon op 1 december 2009 werden vervangen door bijzondere wetgevingsprocedures. Vermits Richtlijn 2009/72/EG vóór de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon werd goedgekeurd en bekendgemaakt in het Publicatieblad kan artikel 260, lid 3 VWEU er niet op van toepassing zijn.

Aangezien Slovenië in de loop van de procedure zijn wetgeving met de Richtlijn in overeenstemming heeft gebracht en de Europese Commissie haar beroep heeft ingetrokken, werd de zaak doorgehaald in het register van het Hof.

Beschikking van het Hof van 7 mei 2014, Commissie/Slovenië, C-9/13

In haar beroep verwijt de Europese Commissie de Republiek Slovenië de op haar rustende verplichtingen krachtens artikel 54, lid 1, van Richtlijn 2009/73/EU van het Europees Parlement en de Raad betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG (Richtlijn 2009/73/EU) niet te zijn nagekomen. De Europese Commissie is immers van mening dat die lidstaat niet alle wetgevende, regelgevende en administratieve maatregelen heeft genomen die noodzakelijk zijn voor de

omzetting van bedoelde Richtlijn of dat die lidstaat de Europese Commissie niet binnen de gestelde termijnen in kennis heeft gesteld van die maatregelen. Bovendien heeft de Europese Commissie het Hof verzocht de Republiek Slovenië een dwangsom op te leggen, overeenkomstig artikel 260, lid 3 VWEU.

Net zoals de Republiek Slovenië stelt de Belgische regering dat uit de tekst van artikel 260, lid 3 VWEU blijkt dat dat artikel niet van toepassing is op richtlijnen die werden goedgekeurd conform de vroegere medebeslissings-, overleg- en samenwerkingsprocedures, daar zij bij het Verdrag van Lissabon op 1 december 2009 werden vervangen door bijzondere wetgevingsprocedures. Vermits Richtlijn 2009/73/EG vóór de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon werd goedgekeurd en bekendgemaakt in het Publicatieblad, kan artikel 260, lid 3 VWEU er niet op van toepassing zijn.

Aangezien Slovenië in de loop van de procedure zijn wetgeving in overeenstemming met de Richtlijn heeft gebracht en de Europese Commissie haar beroep heeft ingetrokken, werd de zaak doorgehaald in het register van het Hof.

[Beschikking van het Hof van 18 augustus 2014, Commissie/Estland, C-240/13](#)

In haar beroep verwijt de Europese Commissie de Republiek Estland de op haar rustende verplichtingen krachtens artikel 49, lid 1, van Richtlijn 2009/72/EU niet te zijn nagekomen. De Europese Commissie is immers van mening dat die lidstaat niet alle wetgevende, regelgevende en administratieve maatregelen heeft genomen die noodzakelijk zijn voor de omzetting van bedoelde Richtlijn of dat die lidstaat de Europese Commissie niet binnen de gestelde termijnen in kennis heeft gesteld van die maatregelen. Bovendien heeft de Commissie het Hof verzocht de Republiek Estland een dwangsom op te leggen, overeenkomstig artikel 260, lid 3 VWEU.

Net als de Republiek Estland voert de Belgische regering aan dat het beroep van de Commissie onontvankelijk is om de volgende redenen: enerzijds is de Belgische regering van oordeel dat de Commissie het vertrouwens- en rechtszekerheidsbeginsel heeft geschonden omdat een geschil tussen een lidstaat en de Europese Commissie over de vraag of de meegedeelde omzettingsmaatregelen of de in de nationale rechtsorde bestaande rechtsregels toereikend zijn doorgaans onder de gewone procedure van artikel 258 VWEU aangaande de juiste omzetting van de Richtlijn valt en anderzijds is er volgens de Belgische regering sprake van een misbruik van procedure omdat het beroep van de Commissie niet de onvolledige omzetting betreft van een volgens een wetgevingsprocedure aangenomen Richtlijn, maar wel van een

Richtlijn die al was aangenomen en bekendgemaakt in het Publicatieblad vóór de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon. Artikel 260, lid 3 VWEU is *in casu* dan ook niet van toepassing. Tot slot meent de Belgische regering dat de inbreukprocedure onregelmatig is omdat de Europese Commissie de Republiek Estland geen aanvullende aanmaningsbrief heeft gestuurd (of een aanvullend memorandum), in voorkomend geval in combinatie met een aanvullend met redenen omkleed advies.

Aangezien Estland in de loop van de procedure zijn wetgeving in overeenstemming heeft gebracht met de Richtlijn en de Europese Commissie haar beroep heeft ingetrokken, werd de zaak doorgehaald in het register van het Hof.

[Beschikking van het Hof van 18 augustus 2014, Commissie/Estland, C-241/13](#)

In haar beroep verwijt de Europese Commissie de Republiek Estland de op haar rustende verplichtingen krachtens artikel 54, lid 1, van Richtlijn 2009/73/EG niet te zijn nagekomen. De Commissie is immers van mening dat die lidstaat niet alle wetgevende, regelgevende en administratieve maatregelen heeft genomen die noodzakelijk zijn voor de omzetting van bedoelde Richtlijn of dat die lidstaat de Europese Commissie niet binnen de gestelde termijnen in kennis heeft gesteld van die maatregelen. Bovendien heeft de Europese Commissie het Hof verzocht de Republiek Estland een dwangsom op te leggen, overeenkomstig artikel 260, lid 3 VWEU.

Net als de Republiek Estland voert de Belgische regering aan dat het beroep van de Commissie onontvankelijk is om de volgende redenen: enerzijds is de Belgische regering van oordeel dat de Commissie het vertrouwens- en rechtszekerheidsbeginsel heeft geschonden omdat een geschil tussen een lidstaat en de Europese Commissie over de vraag of de meegedeelde omzettingsmaatregelen of de in de nationale rechtsorde bestaande rechtsregels toereikend zijn doorgaans onder de gewone procedure van artikel 258 VWEU aangaande de juiste omzetting van de Richtlijn valt en anderzijds is er volgens de Belgische regering sprake van een misbruik van procedure omdat het beroep van de Commissie niet de onvolledige omzetting betreft van een volgens een wetgevingsprocedure aangenomen Richtlijn, maar wel van een Richtlijn die al was aangenomen en bekendgemaakt in het Publicatieblad vóór de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon. Artikel 260, lid 3 VWEU is *in casu* dan ook niet van toepassing. Tot slot meent de Belgische regering dat de inbreukprocedure onregelmatig is omdat de Europese Commissie de Republiek Estland geen aanvullende aanmaningsbrief heeft gestuurd (of een aanvullend memorandum), in voorkomend geval in combinatie met een aanvullend met redenen omkleed advies.

Aangezien Estland in de loop van de procedure zijn wetgeving met de Richtlijn in overeenstemming heeft gebracht en de Europese Commissie haar beroep heeft ingetrokken, werd de zaak doorgehaald in het register van het Hof.

3.4. EFTA-zaken

Arrest van het EFTA-Hof van 9 mei 2014, HCMC, E-23/13 (Liechtenstein)

In het kader van een vooronderzoek in verband met vermoedens van marktmisbruik betreffende transacties tussen een Griekse vennootschap en een bank in Liechtenstein, vroeg de Griekse Autoriteit Financiële Markten (HCMC) informatie aan haar tegenhanger (FMA) in Liechtenstein, overeenkomstig artikel 16 van Richtlijn 2003/6/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende handel met voorwetenschap en marktmanipulatie (marktmisbruik) (Richtlijn 2003/6/EG). In haar verzoek geeft de HCMC een uiteenzetting van de feiten die leidden tot de instelling van het vooronderzoek (aanzienlijke verschillen in de verhandelde hoeveelheden en in de prijzen van de aandelen van de betrokken vennootschap).

Aangezien haar nationale wetgeving het toelaat, vroeg de FMA aan de HCMC aanvullende informatie over de feiten die aanleiding gaven tot de vermoedens van marktmisbruik. Na een aantal uitwisselingen tussen de marktautoriteiten besloot de FMA uiteindelijk het verzoek om informatie van de HCMC in te willigen en vroeg ze de bevoegde nationale rechter om haar beslissing goed te keuren. Het administratieve Hof van Liechtenstein stelde zich echter op het standpunt dat de marktautoriteiten niet op één lijn zaten omtrent de elementen die nodig zijn om een verzoek om wederzijdse rechtshulp te aanvaarden. Het administratieve Hof besloot dan ook een *advisory opinion* te vragen aan het EFTA-Hof om te weten of de door de FMA gestelde vereisten verenigbaar zijn met artikel 16 van Richtlijn 2003/6/EG.

Volgens het EFTA-Hof en **zoals de Belgische regering had geopperd**, doet de verplichting van de aangezochte autoriteit uitvoerige informatie te verstrekken over de feiten die aanleiding gaven tot de vermoedens van marktmisbruik bij de verzoekende autoriteit, afbreuk aan de doeltreffendheid van het mechanisme van wederzijdse rechtshulp tussen autoriteiten en aan de onderzoeksprocedures. Artikel 16 van Richtlijn 2003/6/EG staat dus in de weg aan de nationale bepaling.

Voorts heeft het EFTA-Hof elke rechtvaardiging van een zodanige regel afgewezen waarbij wordt verwezen naar de bescherming van de grondrechten. Met de goedkeuring van

Richtlijn 2003/6/EG is trouwens al een evenwicht tot stand gebracht tussen de verschillende belangen.

Arrest van het EFTA-Hof van 29 augustus 2014, Casino Admiral, E-24/13 (Liechtenstein)

Het is bij wet verboden om in Liechtenstein een casino te openen zonder de toestemming van de regering. De wet bepaalt dat er geen recht op het verkrijgen van een toelating bestaat en dat een aanvrager aan bepaalde criteria moet voldoen. Met het oog op het verlenen van een toelating, publiceerde de regering een aanbesteding. Twee kandidaten dienden een offerte in. De afgewezen kandidaat vocht de beslissing van de regering aan met het argument dat de beoordelingscriteria en het gewicht ervan met onder andere de transparantieplichting onverenigbaar waren. De aangezochte rechter stelde vijf prejudiciële vragen aan het EFTA-Hof over de verenigbaarheid van de in Liechtenstein geldende toelatingsprocedure met het recht van de EFTA-ruimte en het Unierecht.

De eerste drie vragen werden door het Hof samen behandeld en gingen over de toepassing van de transparantieplichting op de procedure inzake het verlenen van een concessie voor de opening van een casino. Het Hof oordeelde, **zoals door de Belgische regering was geopperd**, dat als het recht van de EFTA-ruimte niet voorziet in specifieke bepalingen inzake die procedure, de nationale autoriteiten verplicht zijn de fundamentele regels van het recht van de EFTA-ruimte in acht te nemen. Dat verhindert evenwel niet dat die autoriteiten de desbetreffende criteria een verschillend gewicht kunnen toekennen. Hierbij moeten zij zich wel houden aan het transparantiebeginsel, volgens welk dat toegekende gewicht de voorbereiding van de kandidaten niet in sterke mate mag hinderen of aanleiding mag geven tot onderlinge discriminatie.

Daarna behandelde het Hof de vierde en vijfde vraag. Met deze vragen wenste de verwijzende rechter te vernemen of bij de procedure voor het verlenen van concessies de voorschriften van het recht van de EFTA-ruimte werden nageleefd en wat te doen als dat niet het geval was. Het Hof antwoordde, **zoals de Belgische regering had geopperd**, dat niet elke inbreuk op de transparantieplichting diende te leiden tot de nietigverklaring van het besluit tot toekenning. Het staat aan de nationale rechter te voorzien in de noodzakelijke maatregelen om een einde te maken aan de inbreuk, met het doel het beginsel van behoorlijk bestuur tot uitdrukking te brengen in de procedure en de toekenning van de concessie op een niet-willekeurige en niet-discriminerende wijze te laten plaatsvinden.

Arrest van het EFTA-Hof van 17 oktober 2014, Merrill Lynch, E-28/13 (IJsland)

Bij de gerechtelijke liquidatie van een IJslandse bank, LBI, vorderde het curatele-orgaan de annulering van drie betalingen aan de bank Merrill Lynch op grond dat deze betalingen de aflossing van schulden van een insolvable instelling waren. Van de kant van Merrill Lynch bekeken, waren deze betalingen echter een aankoop door LBI en dat kwam voor LBI neer op de loutere aankoop bij Merrill Lynch van de eigen aandelen. Volgens Meryll Lynch werden deze verrichtingen beheerst door het Engels recht. De artikelen 10 en 30 van Richtlijn 2001/24/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de sanering en de liquidatie van kredietinstellingen bepalen dat de vernietigbaarheid van dergelijke betalingen alleen mogelijk is als zulks op grond van wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen en procedures van de lidstaat van herkomst mogelijk is, in dit geval overeenkomstig het Engelse recht.

Op de vraag van de verwijzende rechter inzake de uitlegging van de artikelen 10 en 30 van Richtlijn 2001/24/EG, bevestigde het EFTA-Hof vooreerst dat de in artikel 30 gehanteerde begrippen “nietigheid, vernietigbaarheid of niet-tegenwerpbaarheid” niet enkel van toepassing zijn op het overeenkomstenrecht maar ook op alle handelingen die afbreuk doen aan de rechten van de schuldeiser en dus ook op het faillissementsrecht.

Met betrekking tot de onmogelijkheid om de vernietiging van bedoelde nadelige handeling te vorderen volgens het recht van een andere staat dan de staat van herkomst van de instelling in liquidatie, oordeelt het EFTA-Hof dat de in artikel 30 gehanteerde begrippen zeer ruim zijn. Aangezien het in het faillissementsrecht ontbreekt aan een middel om beroep in te stellen tegen deze handeling, kan elk ander rechtsmiddel worden aangewend met het oog op de nietigverklaring van de handeling. Die bepaling houdt ook in dat in elk concreet geval het ontbreken van rechtsmiddelen moet worden beoordeeld en dat het ontbreken van een rechtsmiddel moet worden aanvaard zodra vaststaat dat zodanig rechtsmiddel niet meer bestaat (bijvoorbeeld als gevolg van de verjaring van de vordering). Wat het bewijsmiddel betreft, oordeelde het EFTA-Hof dat dat door het recht van de Staat van herkomst wordt bepaald. **België had een standpunt verdedigd dat in de lijn lag van de beslissing van het EFTA-Hof.**

3.5 Adviezen

Advies van het Hof van 14 oktober 2014, 1/13

In de strijd tegen het ongeoorloofd overbrengen of niet doen terugkeren van kinderen voorziet het Verdrag van 's-Gravenhage van 25 oktober 1980 betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen (Haags Verdrag van 1980) in een

samenwerkingssysteem tussen de overeenkomstsluitende Staten en in een spoedprocedure voor de snelle terugkeer van het kind naar de staat waar het zijn gewone verblijfplaats heeft. Op 21 juni 2013 vroeg de Europese Commissie, overeenkomstig artikel 218, lid 11 VWEU, het advies van het HJEU over de vraag of de aanvaarding van de toetreding van een derde land tot het Haags Verdrag van 1980 wel of niet onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie valt.

Derde Staten mogen weliswaar toetreden tot het Haags Verdrag van 1980, maar de toetreding heeft slechts gevolg in de betrekkingen tussen de toetredende Staat en de overeenkomstsluitende Staten die hebben verklaard geen bezwaar te maken tegen de toetreding. Na de neerlegging van een aantal akten van toetreding door derde Staten en gelet op het feit dat de internationale ontvoering van kinderen onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie valt, had de Europese Commissie op 21 december 2011 acht voorstellen goedgekeurd voor Besluiten van de Raad inzake de verklaringen van aanvaarding door de lidstaten, in het belang van de Unie, van de toetreding van deze acht derde Staten tot het Haags Verdrag van 1980. De Raad heeft deze voorstellen echter niet goedgekeurd en daarom besloot de Commissie een procedure in te stellen bij het HJEU.

Om te beginnen verwierp het Hof vier grieven wegens onontvankelijkheid die door een aantal lidstaten waren aangevoerd. Vervolgens stelde het Hof vast dat het Haags Verdrag van 1980 valt onder het gebied van het familierecht met grensoverschrijdende gevolgen. Artikel 81, lid 3, VWEU verleent de Unie echter interne bevoegdheid op dat gebied en de Unie heeft die bevoegdheid ook uitgeoefend door Verordening (EG) nr. 2201/2003 van de Raad van 23 november 2003 betreffende de bevoegdheid en de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen in huwelijkszaken en inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid (Verordening nr.2201/2003) aan te nemen. Op grond van artikel 216, lid 1 VWEU en van zijn advies nr. 1/03 besloot het Hof dat de Unie ook een externe bevoegdheid heeft op het gebied waarop het Haags Verdrag van 1980 betrekking heeft.

Vervolgens onderzocht het Hof het al dan niet exclusieve karakter van die bevoegdheid. Daartoe moest het Hof de adviesaanvraag beoordelen uit het oogpunt van de voorwaarde in artikel 3, lid 2, VWEU dat de sluiting van een dergelijke internationale overeenkomst onder de exclusieve bevoegdheid van de Unie valt aangezien zij „gevolgen kan hebben voor gemeenschappelijke regels of de strekking daarvan kan wijzigen”. Gelet op de rechtspraak van het Hof bestaat het risico dat afbreuk wordt gedaan aan de gemeenschappelijke regels van de Unie als gevolg van internationale verbintenissen die de lidstaten aangaan of het risico van een wijziging van de strekking van deze regels wanneer bedoelde verbintenissen binnen de werkingssfeer van deze regels vallen.

Bij het onderzoek diende rekening te worden gehouden met de door de regels van de Unie en de bepalingen van de beoogde overeenkomst bestreken gebieden. Daarnaast moest ook rekening worden gehouden met de te verwachten ontwikkelingen, de aard en de inhoud van die regels en bepalingen, teneinde zich ervan te vergewissen dat de overeenkomst geen afbreuk kan doen aan de uniforme en coherente toepassing van de regels van de Unie en aan de goede werking van het systeem dat daarbij is ingesteld.

Volgens het Hof is het niet noodzakelijk dat het door de internationale overeenkomst bestreken gebied en dat van de regelgeving van de Unie elkaar volledig dekken; het volstaat dat bedoelde internationale verbintenissen vallen onder een gebied dat al goeddeels wordt bestreken door deze regelgeving om een exclusieve bevoegdheid te rechtvaardigen.

In casu stelde het Hof echter vast dat het bepaalde in Verordening nr. 2201/2003 al grotendeels samenvalt met de twee procedures die worden beheerst door het Verdrag (terugkeer van een kind dat ongeoorloofd is overgebracht en uitoefening van het omgangsrecht). Dat Verdrag kan dan ook in zijn geheel worden geacht te vallen onder de regelgeving van de Unie.

Bovendien merkte het Hof op dat als de lidstaten en niet de Unie bevoegd waren om wel of niet de toetreding van een nieuwe derde Staat tot het Verdrag te aanvaarden, er een risico zou zijn dat afbreuk wordt gedaan aan de uniforme en coherente toepassing van Verordening nr. 2201/2003 en meer bepaald aan de regels voor samenwerking tussen overheden van de lidstaten, telkens wanneer in een situatie van internationale ontvoering van een kind een derde Staat en twee lidstaten zijn betrokken, waarbij de ene lidstaat de toetreding van deze derde Staat tot het Verdrag heeft aanvaard en de andere lidstaat niet.

Bijgevolg heeft het Hof, **in tegenstelling tot wat de Belgische regering had voorgesteld**, geantwoord dat de aanvaarding van de toetreding van een derde Staat tot het Verdrag wel degelijk onder de exclusieve bevoegdheid van de Europese Unie valt.

[Advies van het Hof van 18 december 2014, 2/13](#)

In het kader van de onderhandelingen voor de toetreding van de Europese Unie tot het Europees Verdrag voor de Rechten van de mens (EVRM) diende de Europese Commissie, overeenkomstig artikel 218, lid 11 VWEU, bij het HJEU een verzoek om advies in over de verenigbaarheid van het ontwerp van toetredingsovereenkomst met het recht van de Unie.

Het Hof was in de eerste plaats van mening dat de Europese Commissie voldoende documenten heeft aangeleverd voor het gevraagde onderzoek en verklaarde de adviesaanvraag ontvankelijk. Ofschoon de Commissie hierom had verzocht, sloot het Hof echter uit dat het zich zou uitspreken over de inhoud van toekomstige interne regels van de Unie, hetzij omdat die regels hypothetisch zijn, hetzij omdat ze het intern recht van de Unie in stand houden, hetzij om geen afbreuk te doen aan de bevoegdheden van de instellingen die deze regels moeten vaststellen.

Over de inhoud en **in tegenstelling tot het standpunt van de Belgische regering**, heeft het Hof bepaald dat het ontwerp van toetredingsovereenkomst niet verenigbaar is met het recht van de Europese Unie. Het Hof meent dat het ontwerp de specifieke kenmerken van de Unie miskent, en net dat is één van de voorwaarden die de Verdragen zelf aan de toetreding hebben gesteld.

Het Hof zet zijn standpunt uiteen in zeven punten:

(1) De externe controle door het EHRM op de Unie

Als gevolg van de toetreding tot het EVRM zouden de Unie en haar instellingen onderworpen zijn aan de door dat Verdrag vastgestelde mechanismen inzake externe controle en in het bijzonder gebonden zijn aan de beslissingen en de uitspraken van het EHRM. Bijgevolg zou de uitlegging van het EVRM door het EHRM bindend zijn voor de Unie en haar instellingen, terwijl de uitlegging door het Hof van een door het EVRM gewaarborgd recht geen bindende werking zou hebben voor het EHRM. Hetzelfde kan echter niet gelden voor de uitlegging door het Hof van het Unierecht, met name van het Handvest van de grondrechten. Het Hof heeft artikel 53 van het Handvest aldus uitgelegd dat de toepassing van nationale maatstaven voor de bescherming van de grondrechten geen afbreuk mag doen aan het beschermingsniveau van het Handvest en evenmin aan de voorrang, de eenheid en de nuttige werking van het Unierecht

Voor zover artikel 53 van het EVRM de Verdragsluitende Partijen de ruimte laat om strengere maatstaven voor de bescherming van de grondrechten vast te stellen dan die welke door dat Verdrag worden gehanteerd, moeten het EVRM en het Handvest onderling worden afgestemd. Als de door het Handvest erkende rechten overeenstemmen met door het EVRM gewaarborgde rechten, moet de door het EVRM aan de lidstaten geboden mogelijkheid beperkt blijven tot wat noodzakelijk is om te voorkomen dat afbreuk wordt gedaan aan het door het Handvest vastgestelde beschermingsniveau en aan de voorrang, de eenheid en de nuttige werking van het recht van de Unie. Het Hof stelt vast dat in de voorgenomen overeenkomst geen enkele bepaling is opgenomen om deze onderlinge afstemming te verzekeren.

(2) Autonomie van het Unierecht en evenwicht waarop de Unie berust

Het Hof is van oordeel dat de benadering die inhoudt dat de Unie wordt gelijkgesteld met een Staat en dat de aan de Unie toebedeelde rol volledig gelijk is aan die van elke andere Verdragsluitende Partij de intrinsieke aard van de Unie miskent. Deze benadering gaat met name eraan voorbij dat de lidstaten, op de gebieden waarvoor zij hun bevoegdheden aan de Unie hebben overgedragen, hebben aanvaard dat hun onderlinge betrekkingen worden geregeld door het recht van de Unie, met uitsluiting van elk ander recht. Door voor te schrijven dat de Unie en de lidstaten als Verdragsluitende Partijen moeten worden beschouwd, met name in hun onderlinge betrekkingen, zou het EVRM vereisen dat elke lidstaat controleert of een andere lidstaat de grondrechten eerbiedigt, terwijl het Unierecht voorschrijft dat de lidstaten onderling vertrouwen moeten hebben. De toetreding zou dan ook het evenwicht waarop de Unie berust en de autonomie van het Unierecht in gevaar kunnen brengen. In de voorgenomen overeenkomst is echter niets bepaald om een dergelijke ontwikkeling te voorkomen.

(3) Autonomie en doeltreffendheid van het mechanisme

Krachtens protocol nr. 16 bij het EVRM mogen de hoogste rechtscolleges van de lidstaten het EHRM verzoeken om adviezen over principiële vragen over de uitlegging of de toepassing van de door het EVRM of de protocollen daarbij gewaarborgde rechten en vrijheden. Het Hof meent dat dat mechanisme afbreuk zou kunnen doen aan de autonomie en de doeltreffendheid van de in het VWEU vastgestelde prejudiciële procedure, met name wanneer door het Handvest gewaarborgde rechten overeenstemmen met die welke door het EVRM worden erkend. Het kan immers niet worden uitgesloten dat een verzoek om advies de zogenaamde procedure van “voorafgaande beoordeling” door het Hof in gang zet, en aldus het risico meebrengt dat de prejudiciële procedure wordt omzeild. Het ontwerp van toetredingsovereenkomst bepaalt het onderlinge verband tussen beide mechanismen echter niet nader.

(4) Artikel 344 VWEU – Regeling van geschillen betreffende de uitlegging of de toepassing van de verdragen

Het VWEU bepaalt dat de lidstaten zich verbinden een geschil betreffende de uitlegging of de toepassing van de Verdragen niet op andere wijze te doen beslechten dan in de Verdragen is voorgeschreven. Wanneer het Unierecht aan de orde is, is het Hof dus bij uitsluiting bevoegd om kennis te nemen van elk geding tussen de lidstaten onderling en tussen de lidstaten en de Unie betreffende de eerbiediging van het EVRM. Het ontwerp van toetredingsovereenkomst (artikel 5) laat echter de mogelijkheid onverlet dat de Unie of de lidstaten bij het EHRM (artikel 33 EVRM) een verzoek indienen betreffende een inbreuk op het EVRM die door een lidstaat of door de Unie

zou zijn gepleegd in het kader van de toepassing van het Unierecht en dat doet afbreuk aan de vereisten van het VWEU. Volgens het Hof kan het ontwerp van toetredingsovereenkomst alleen verenigbaar zijn met het VWEU als de bevoegdheid van het EHRM uitdrukkelijk wordt uitgesloten voor geschillen tussen de lidstaten onderling of tussen de lidstaten en de Unie betreffende de toepassing van het EVRM in het kader van het Unierecht.

(5) Mechanisme van het medeverweer

Wanneer de Unie of de lidstaten verzoeken om op te treden als medeverweerder in een zaak voor het EHRM, moeten zij aantonen dat zij voldoen aan de voorwaarden om aan de procedure te kunnen deelnemen en doet het EHRM op basis van de plausibiliteit van de aangevoerde argumenten uitspraak op dit verzoek. Bij deze controle zou het EHRM de regels van Unierecht betreffende de verdeling van bevoegdheden tussen de Unie en haar lidstaten moeten beoordelen, evenals de criteria inzake toerekening van de handelingen of nalatigheden van de Unie en de lidstaten. Aldus zou het EHRM een definitieve beslissing kunnen nemen die zowel de lidstaten als de Unie bindt. Het EHRM de mogelijkheid geven een dergelijke beslissing te nemen, zou kunnen indruisen tegen de verdeling van bevoegdheden tussen de Unie en haar lidstaten. De omstandigheid dat het EHRM enkel uitspraak dient te doen op basis van de argumenten van de verweerder en de medeverweerder, zou hieraan niets afdoen omdat noch uit het ontwerp van toetredingsovereenkomst, noch uit de ontwerptoelichting duidelijk blijkt dat bedoelde argumenten gezamenlijk moeten voordragen.

(6) Procedure van voorafgaande beoordeling door het Hof

Volgens het Hof kan enkel de bevoegde instelling van de Unie bepalen of het zich reeds heeft uitgesproken over de rechtsvraag die in de procedure voor het EHRM aan de orde is; het EHRM is dan door de beslissing van die instantie gebonden. Die procedure zou dus op zodanige wijze moeten worden geregeld dat de Unie volledig en stelselmatig wordt ingelicht over elke bij het EHRM aanhangige zaak, zodat de bevoegde instelling zich kan uitspreken en, ingeval het Hof nog geen uitspraak zou hebben gedaan over de vraag die in die zaak aan de orde is, die procedure in werking kan doen treden. Verder is het Hof van mening dat het feit dat het EHRM geen definitieve uitlegging van het afgeleide recht mag verstrekken afbreuk doet aan de bevoegdheden van de Unie en van het Hof omdat het Hof hierdoor geen definitieve uitlegging van het afgeleide recht kan verstrekken voor zover het gaat om door het EVRM gewaarborgde rechten.

(7) Rechterlijk toezicht op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB)

Thans is het zo dat bepaalde in het kader van het GBVB vastgestelde handelingen aan het rechterlijk toezicht van het Hof ontsnappen. In geval van een toetreding zou het EHRM echter bevoegd zijn om uitspraak te doen over de vraag of bepaalde handelingen, maatregelen of nalatigheden in het kader van het GBVB, waaronder met name die waarvan het Hof de wettigheid niet aan de grondrechten kan toetsen, verenigbaar zijn met het EVRM. Volgens het Hof zou dat erop neerkomen dat, met betrekking tot de eerbiediging van de door het EVRM gewaarborgde rechten, het rechterlijk toezicht op die handelingen, maatregelen of nalatigheden van de Unie uitsluitend wordt toevertrouwd aan een orgaan van buiten de Unie. Het Hof concludeert dat ook op dit punt het ontwerp van overeenkomst de specifieke kenmerken van het Unierecht miskent.

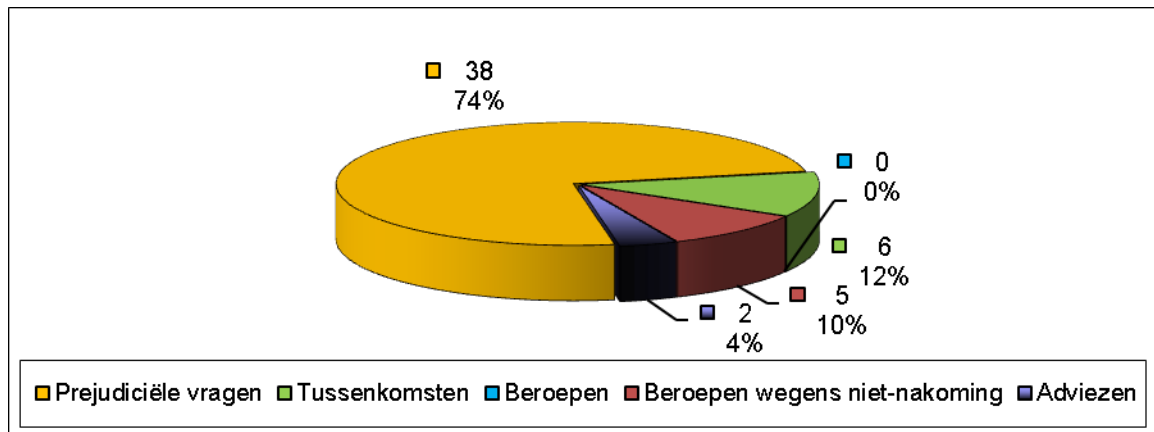
4. Statistieken van zaken die aanhangig bij het Hof van Justitie van de Europese Unie en het EFTA-Hof werden gemaakt en in 2014 zijn afgesloten

Dit vierde deel geeft een statistisch overzicht van het optreden van België in 2014 voor de Europese rechterlijke instanties en het EFTA-Hof. In 2014 nam België deel aan **51** zaken voor het Hof van Justitie waarin een arrest of een beschikking werd uitgesproken. Deze 51 zaken zijn onderverdeeld als volgt:

- 38 prejudiciële vragen voor het HJEU en het EFTA-Hof;
- 5 beroepen wegens niet-nakoming ;
- 6 tussenkomsten;
- 2 adviezen.

Grafiek 1 illustreert de verdeling van de in 2014 afgesloten zaken per type zaak.

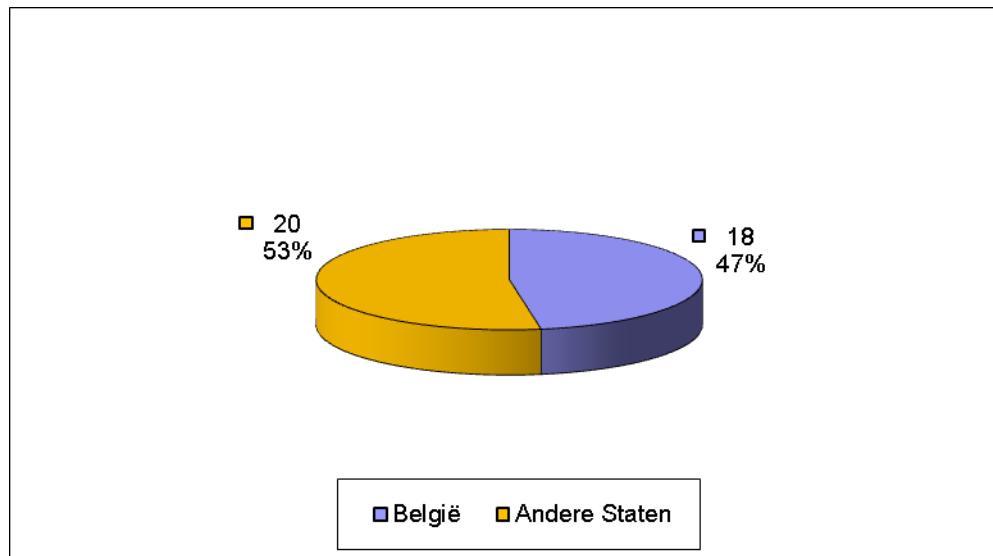
Diagram 1 : verdeling per type zaak

➤ **Prejudiciële vragen**

Diagram 2 toont het aandeel van de prejudiciële vragen die werden gesteld door de Belgische rechters en die van buitenlandse rechters waarvoor België schriftelijke opmerkingen heeft ingediend. In 2014 is België tussengekomen in 18 door België aanhangig gemaakte prejudiciële zaken en in 20 door andere landen aanhangig gemaakte prejudiciële zaken. De verdeling van het aantal zaken per land is als volgt: Nederland (4), Italië (3) Oostenrijk (3), Duitsland (2), Hongarije (2), Liechtenstein (2), Denemarken (1), Ierland (1), IJsland (1), Litouwen (1).

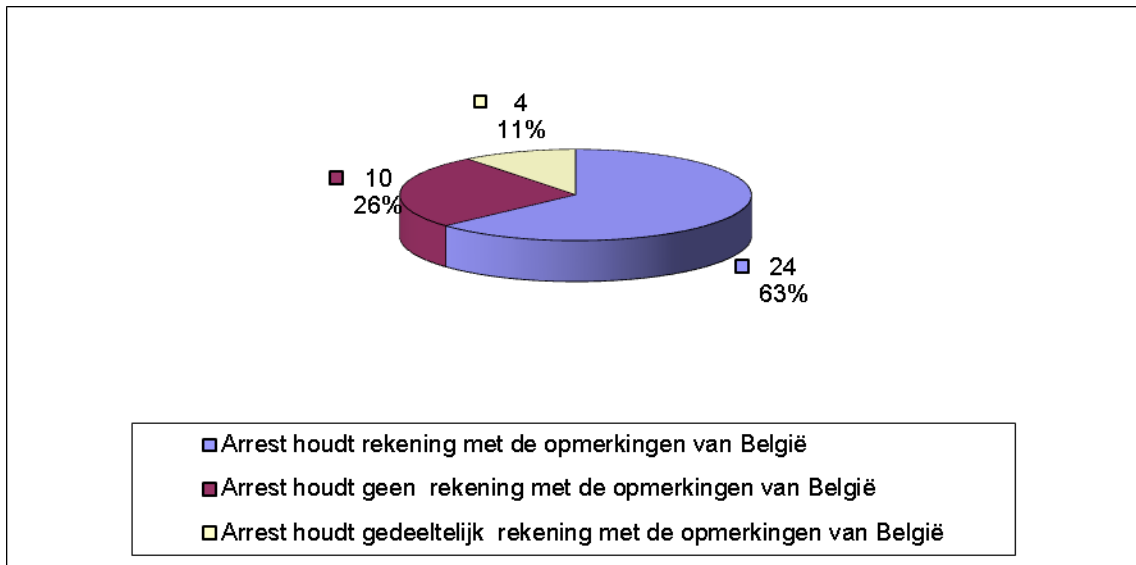
Diagram 2 : Herkomst prejudiciële verzoeken

Diagram 3 toont de verdeling van de prejudiciële vragen waarin België is tussengekomen aan de hand van de richting van het in 2014 uitgesproken arrest; de regeringen van de lidstaten suggereren in hun opmerkingen een antwoord op de vragen die gesteld worden door de nationale rechters.

Diagram 3 : Richting van het arrest

Tabel 1 illustreert de verdeling van de prejudiciële zaken volgens onderwerp (alleen de aan het HJEU voorgelegde zaken, met uitzondering van de aan het EFTA-Hof voorgelegde zaken).

Tabel 1

Asiel / migratie	9
Justitiële samenwerking in burgerlijke zaken	1
Justitiële samenwerking in strafzaken	1
Energie	1
Milieu	3
Fiscaliteit	3
Vrij verkeer van werknemers	1
Vrij verrichten van diensten	4
Financiële markten	1
Sociaal beleid	2
Handelspraktijken / consumentenbescherming	2
Intellectuele eigendom	1
Sociale zekerheid	1
Telecommunicatie	3
Douane-unie	2

➤ **Beroepen wegens niet-nakoming**

In 2014 werden 5 beroepen wegens niet-nakoming afgesloten:

- België werd vier keer veroordeeld op basis van artikel 258 WVEU;
- de Commissie zag af van één beroep.

Bijlage: lijst van de zaken waarin België tussenkomt of op 31 december 2014 is tussengekomen

<u>Jaar & zaaknummer</u>	<u>Partijen</u>	<u>Onderwerp</u>
2010		
T-109/10	Luxemburg/Commissie	Regionaal beleid
T-119/10	Nederland/Commissie	Regionaal beleid
T-202/10 RENV	Stichting Woonlinie e.a. / Commissie	Staatssteun
T-203/10 RENV	Stichting Woonpunt e.a. / Commissie	Staatssteun
2011		
T-538/11	België/Commissie	Staatssteun
2012		
<u>C-43/12</u>	<u>Commissie/Raad en Parlement</u>	Vervoer
C-285/12	Diakite (België)	Asiel
C-296/12	Commissie/België	Fiscaliteit
C-359/12	Timmel (Oostenrijk)	Handelspraktijken
C-390/12	Pfleger (Oostenrijk)	Vrij verrichten van diensten
C-398/12	M (Italië)	Justitiële samenwerking strafzaken
C-421/12	Commission/Belgique	Consumentenbescherming
C-429/12	OBB-Infrastruktur AG (Oostenrijk)	Sociaal beleid
C-456/12	O (Nederland)	Asiel
C-457/12	S. en G. (Nederland)	Asiel
C-475/12	UPC DTH (Hongarije)	Telecommunicatie
C-483/12	Pelckmans Turnhout (België)	Handelsbeleid
C-556/12	TDC (Denemarken)	Telecommunicatie
C-588/12	Lyreco Belgium NV (België)	Sociaal beleid
C-599/12	Jetair (België)	Fiscaliteit
C-604/12	H-N (Ierland)	Asiel
2013		
A-1/13	Verdrag van 's- Gravenhage van 25 oktober 1980	Justitiële samenwerking burgerlijke zaken
A-2/13	Toetreding EU tot het EVRM	Institutioneel recht
<u>C-8/13</u>	<u>Commissie/Slovenië (beschikking doorhaling)</u>	Institutioneel recht
<u>C-9/13</u>	<u>Commissie/Slovenië (beschikking doorhaling)</u>	Institutioneel recht
C-79/13	Saciri (België)	Asiel
C-88/13	Gruslin (België)	Financiële markten

C-114/13	Bouman (België)	Sociale zekerheid
C-129/13 & C-130/13	Kamino International Logistics (Nederland)	Douane-unie
C-139/13	Commissie/België	Biometrische paspoorten
C-146/13	Spanje /Europees Parlement en Raad	Intellectuele eigendom / nauwere samenwerking .
C-147/13	Spanje/Raad	Intellectuele eigendom / nauwere samenwerking
C-148/13 tot C-150/13	A, B, C (Nederland)	Asiel
C-156/13	Digibet (Duitsland)	Vrij verrichten van diensten
C-201/13	Deckmyn (België)	Intellectuele eigendom
<u>C-209/13</u>	<u>Verenigd Koninkrijk / Raad</u>	<u>Belasting op financiële transacties</u>
C-225/13	Stad Ottignies-Louvain-la-Neuve (België)	Milieu
<u>C-240/13</u>	<u>Commissie/Estland (beschikking doorhaling)</u>	Institutioneel recht
<u>C-241/13</u>	<u>Commissie/Estland (beschikking doorhaling)</u>	Institutioneel recht
C-254/13	Orgacom (België)	Milieubelasting
C-256/13 & C-264/13	Belgacom (België)	Telecommunicatie
C-299/13	Gielen (België)	Fiscaliteit
C-306/13	LVP (België)	Douane-unie
C-315/13	De Clercq (België)	Sociale zekerheid
C-320/13	Commissie vs. Polen	Institutioneel recht
C-327/13	Burgo Group (België)	Justitiële samenwerking burgerlijke zaken
C-340/13	bpost (België)	Post
C-344/13 & C-367/13	Blanco en Fabretti (Italië)	Vrij verrichten van diensten
C-346/13	KPN (België)	Telecommunicatie
C-365/13	Orde van architecten (België)	Vrij verkeer van werknemers
C-395/13	Commissie/België	Milieu
C-396/13	Sähköalojen ammattiliitto (Finland)	Sociaal beleid
C-423/13	Vilniaus energija (Litouwen)	Energie
C-463/13	Stanley International Betting - Stanleybet Malta (Italië)	Vrij verrichten van diensten
C-479/13	Commissie/Frankrijk	Btw
C-489/13	Verest en Gerards (België)	Fiscaliteit
C-491/13	Ben Alaya (Duitsland)	Immigratie
C-497/13	Faber (Duitsland)	Consumentenbescherming
C-502/13	Commissie/Luxemburg	Btw
C-517/13	Belgacom (België)	Telecommunicatie
C-532/13	Sofia Zoo (Hongarije)	
C-542/13	M'Bodj (België)	Asiel
C-554/13	Z. en O. (Nederland)	Asiel
C-562/13	Abdida (België)	Asiel
C-572/13	Hewlett-Packard (België)	Intellectuele eigendom

C-573/13	Air Berlin (Duitsland)	Consumentenbescherming
C-600/13	Intelcom Service (Italië)	Vrij verrichten van diensten
C-632/13	Hirvonen (Zweden)	Vrij verkeer van werknemers
C-647/13	Melchior (België)	Sociale zekerheid
C-657/13	Verder LabTec (Duitsland)	Vrijheid van vestiging
C-663/13	Commissie vs. Oostenrijk	Institutioneel recht
E-23/13	HCMC (Liechtenstein)	Financiële markten
E-24/13	Casino Admiral Market Commissie (Liechtenstein)	Vrij verrichten van diensten
E-28/13	Merrill Lynch (JJsland)	Financiële markten
T-563/13	België/Commissie	Landbouw
2014		
Advies 1/14	Kansspelen	Vrij verrichten van diensten
C-1/14	KPN Belgium en Mobistar (België)	Telecommunicatie
C-16/14	Property Development Company (België)	Btw
C-18/14	CO Sociedad de Gestion y Participación e.a. (Nederland)	Vrijheid van vestiging
C-25/14 & C-26/14	UNIS (Frankrijk)	Vrij verrichten van diensten
C-55/14	Régie communale autonome du stade Luc Varenne (België)	Btw
C-56/14	De Beuckeleer e.a. (België)	Vrij verrichten van diensten
C-65/14	Rosselle (België)	Sociaal beleid
C-98/14	Berlington Hungaryn and Others (Hongarije)	Kansspelen
C-106/14	FCD en FMB (Frankrijk)	Milieu (REACH)
C-130/14	Commissie / België (beschikking)	Vrij verkeer van werknemers
C-163/14	Commissie / België	Voorrechten en immuniteiten
C-176/14	Van Hauthem and Frans (België)	Vrij verkeer van personen
C-189/14	Chain (Cyprus)	Sociale zekerheid
C-239/14	Tall (België)	Asiel
C-255/14	Chmielewski (Hongarije)	Vrij verkeer van kapitaal
C-298/14	Brouillard (België)	Vrij verkeer– diensten – Vestiging
C-300/14	Imtech Marine Belgium (België)	Justitiële samenwerking burgerlijke zaken
C-302/14	Commissie / België	Milieu / Dwangsommen
C-310/14	Nike European Operations Netherlands (Finland)	Justitiële samenwerking burgerlijke zaken
C-317/14	Commissie / België	SELOR
C-326/14	A1 Telekom Austria (Oostenrijk)	Telecommunicatie
C-334/14	De Fruytier (België)	Btw
C-335/14	Les Jardins de Jouvence (België)	Btw
C-336/14	Ince (Duitsland)	Vrij verrichten van diensten
C-338/14	Quenon K. (België)	Sociaal beleid
C-347/14	New Media Online (België)	Vrij verrichten van diensten

C-349/14	Pazdiej (België)	Voorrechten en immuniteiten
C-408/14	Wojciechowski (België)	Handvest grondrechten
C-492/14	Essent Belgium (België)	Energie – Vrij verkeer van goederen
C-494/14	Axa Belgium (België)	Statuut ambtenaren
C-498/14 PPU	Bradbrooke (België)	Justitiële samenwerking burgerlijke zaken
C-499/14	VAD en van Aert (België)	Douane
C-589/14	Commissie/België	Vrij verkeer van kapitaal
C-591/14	Commissie/België	Staatssteun
T-664/14	België / Commissie	Staatssteun
T-721/14	België / Commissie	Vrij verkeer van diensten

Het team van J2.2

Carinne Pochet

Liesbet Van den Broeck

Jean-Christophe Halleux

Tristan Materne

Marie Jacobs

Jesse Van Holm

Sylvain Vanrie

Florence Misson

Cynthia Sortino

Carine Slock

Marleen De Vits

